

Regeringens proposition 2009/10:156

Regionalt utvecklingsansvar i vissa län

Prop.
2009/10:156

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 11 mars 2010

Fredrik Reinfeldt

Mats Odell
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning i Skåne och Västra Götalands län görs om till att gälla permanent. Verksamheten ska regleras genom en ny lag som ska omfatta Gotlands, Skåne, Hallands och Västra Götalands län. Lagen föreslås innehålla bestämmelser om regionalt tillväxtarbete och om länsplaner för regional transportinfrastruktur.

Vidare föreslås ändringar i lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen och lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap. Lagändringarna görs för att motsvara bestämmelser i den nya lagen.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2011.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	4
2	Lagförslag.....	5
2.1	Förslag till lag om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.....	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen.....	7
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap.....	9
3	Ärendet och dess beredning.....	10
4	Nuvarande ordning.....	10
4.1	Bakgrund.....	10
4.2	Försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning.....	11
4.3	Kommunala samverkansorgan.....	12
4.4	Länsstyrelsernas uppgifter.....	13
5	Statliga uppgifter till vissa landsting och Gotlands kommun.....	14
6	Beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse.....	18
7	Uppgifter inom det regionala tillväxtarbetet.....	20
7.1	Det regionala tillväxtarbetet.....	20
7.2	En definition av regionalt tillväxtarbete.....	21
7.3	Strategi för länets utveckling.....	22
7.4	Beslut om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete.....	24
7.5	Uppföljning och utvärdering.....	26
7.6	EU:s strukturfondsprogram.....	27
8	Transportinfrastrukturplanering.....	29
8.1	Bakgrund.....	29
8.2	Uppgiften att upprätta och fastställa en länsplan.....	30
9	Samverkan och samråd.....	31
10	Följändringar.....	34
11	Konsekvenser.....	35
12	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	36
13	Författningskommentar.....	36
13.1	Förslaget till lag om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.....	36
13.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen.....	40
13.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap.....	40
Bilaga 1	Sammanfattning av departementspromemorian Ansvaret i vissa län för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering (Ds 2009:51).....	41

Bilaga 2	Lagförslag i departementspromemorian Ansvaret i vissa län för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering (Ds 2009:51)	43	Prop. 2009/10:156
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna avseende departementspromemorian Ansvaret i vissa län för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering (Ds 2009:51)	49	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 11 mars 2010	50	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2009/10:156

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om regionalt utvecklingsansvar i vissa län,
2. lag om ändring i lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen, och
3. lag om ändring i lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap.

2.1 Förslag till lag om regionalt utvecklingsansvar i vissa län

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde och definitioner

1 § I denna lag finns bestämmelser om regionalt tillväxtarbete och om länsplaner för regional transportinfrastruktur i Gotlands, Skåne, Hallands och Västra Götalands län.

2 § Med regionalt tillväxtarbete avses i denna lag insatser för att skapa en hållbar regional tillväxt och utveckling.

3 § Denna lag gäller för Skåne läns landsting, Hallands läns landsting och Västra Götalands läns landsting. Lagen gäller också, med undantag för 4 § och 8 § 1, för Gotlands kommun. Det som sägs om ett landsting gäller i sådant fall kommunen.

4 § De landsting som avses i denna lag får besluta att landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen i stället ska betecknas regionfullmäktige och regionstyrelsen. Det som sägs i andra författningar om landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen gäller i sådant fall regionfullmäktige och regionstyrelsen.

Vid genomförande av val enligt vallagen (2005:837) ska dock beteckningen landstingsfullmäktige användas.

Regionalt tillväxtarbete

5 § De landsting som avses i denna lag ska

1. utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling och samordna insatser för genomförandet av strategin,
2. trots 2 kap. 8 § andra stycket kommunallagen (1991:900) besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete, och
3. följa upp, låta utvärdera och årligen till regeringen redovisa resultaten av det regionala tillväxtarbetet.

6 § De landsting som avses i denna lag får utföra uppgifter inom ramen för EU:s strukturfondsprogram.

Transportinfrastruktur

7 § De landsting som avses i denna lag ska upprätta och fastställa länsplaner för regional transportinfrastruktur.

8 § De landsting som avses i denna lag ska samverka med

1. länets kommuner, och
2. länsstyrelsen och övriga berörda statliga myndigheter.

9 § De landsting som avses i denna lag ska samråda med företrädare för berörda organisationer och näringslivet i länet.

Statliga myndigheter

10 § Statliga myndigheter som bedriver verksamhet i länet ska beakta den strategi som fastställts för länets utveckling.

Länsstyrelsen och övriga statliga myndigheter ska inom sina verksamhetsområden lämna de landsting som avses i denna lag det biträde som de behöver för regionalt tillväxtarbete och regional transportinfrastrukturplanering. De ska också löpande informera de landsting som avses i denna lag om pågående och planerade verksamheter som har betydelse för länets utveckling.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen

dels att 8 och 10 §§ ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 10 § ska utgå,
dels att 2, 3 och 5–7 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 3 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Följande kommunala organ kan utgöra samverkansorgan:

1. ett kommunalförbund som har samtliga kommuner i länet som medlemmar och där även landstingen kan ingå som medlem, samt
2. *Gotlands kommun i Gotlands län.*

2 §

Ett kommunalförbund som har samtliga kommuner i länet som medlemmar och där även landstingen kan ingå som medlem *kan utgöra ett samverkansorgan.*

3 §

Ett samverkansorgan har till uppgift att:

1. utarbeta *program* för länets utveckling som kommuner och landsting avser att genomföra i samarbete med andra parter,

2. samordna *utvecklingsinsatser i länet* för genomförande av *programmet*,

3. besluta om användningen av vissa statliga medel för *regional utveckling enligt vad som närmare föreskrivs av regeringen*,

4. *besluta om prioritering bland åtgärder avseende infrastruktur m.m. vid upprättande av länsplaner för regional infrastruktur*,

5. *ta emot och bereda ansökningar om bidrag från EG:s strukturfonder avseende mål 1 och mål 2*,

6. *följa upp åtgärder och effekter av utvecklingsarbetet i länet*,

7. *lämna en årlig redovisning*

Ett samverkansorgan har till uppgift att

1. utarbeta *och fastställa en strategi* för länets utveckling som kommuner och landsting avser att genomföra i samarbete med andra parter,

2. samordna *insatser för genomförandet av strategin*,

3. *trots 2 kap. 8 § andra stycket kommunallagen (1991:900)* besluta om användningen av vissa statliga medel för *regionalt tillväxtarbete*,

4. *upprätta och fastställa länsplaner för regional transportinfrastruktur, och*

5. *följa upp, låta utvärdera och årligen till regeringen redovisa resultaten av det regionala tillväxtarbetet.*

3 a §

Med regionalt tillväxtarbete avses i denna lag insatser för att skapa en hållbar regional tillväxt och utveckling.

5 §

Samverkansorganet skall vid utarbetande av utvecklingsprogram enligt 3 § 1 och upprättande av länsplaner för regional infrastruktur enligt 3 § 4 samråda med de statliga myndigheter som berörs.

Samverkansorganet ska samverka med

1. länets kommuner,
2. landstinget, och
3. länsstyrelsen och övriga berörda statliga myndigheter.

6 §

Samverkansorganet i länet skall samverka med länets kommuner och landstinget.

Samverkansorganet ska samråda med företrädare för berörda organisationer och näringslivet i länet.

7 §

Samverkansorganet i länet bör samråda och samverka med företrädare för berörda organisationer och näringslivet i länet.

Statliga myndigheter som bedriver verksamhet i länet ska beakta den strategi som fastställts för länets utveckling.

Länsstyrelsen och övriga statliga myndigheter ska inom sina verksamhetsområden lämna samverkansorganet det biträde som det behöver för det regionala tillväxtarbetet och regional transportinfrastrukturplanering. De ska också löpande informera samverkansorganet om pågående och planerade verksamheter som har betydelse för länets utveckling.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

Härigenom föreskrivs att 1 och 2 §§ lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Inom ramen för förvaltningen av *EG:s* strukturfonder *skall* strukturfondspartnerskap bildas enligt denna lag.

Inom ramen för förvaltningen av *EU:s* strukturfonder *ska* strukturfondspartnerskap bildas enligt denna lag.

Inom det geografiska området för varje regionalt strukturfundsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning och motsvarande regionala planer för det nationella strukturfundsprogrammet för regional konkurrenskraft och sysselsättning *skall* ett gemensamt strukturfondspartnerskap bildas.

Inom det geografiska området för varje regionalt strukturfundsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning och motsvarande regionala planer för det nationella strukturfundsprogrammet för regional konkurrenskraft och sysselsättning *ska* ett gemensamt strukturfondspartnerskap bildas.

Strukturfondspartnerskapet *skall* bland de ansökningar som godkänts av förvaltande myndighet för det berörda strukturfundsprogrammet yttra sig över vilka ansökningar som *skall* prioriteras. Strukturfondspartnerskapets yttrande *skall* vara bindande i den förvaltande myndighetens fortsatta handläggning.

Strukturfondspartnerskapet *ska* bland de ansökningar som godkänts av förvaltande myndighet för det berörda strukturfundsprogrammet yttra sig över vilka ansökningar som *ska* prioriteras. Strukturfondspartnerskapets yttrande *ska* vara bindande i den förvaltande myndighetens fortsatta handläggning.

2 §

Om ansökan om stöd avser ett projekt inom ett regionalt strukturfundsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning, *skall* strukturfondspartnerskapet samråda med berört samverkansorgan, *regionalt självstyrelseorgan* eller länsstyrelse i fråga om projektets överensstämmelse med det regionala *utvecklingsarbetet* i berörda län.

Om *en* ansökan om stöd avser ett projekt inom ett regionalt strukturfundsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning, *ska* strukturfondspartnerskapet samråda med berört samverkansorgan, *berört landsting som avses i lagen (2010:xx) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län* eller länsstyrelse i fråga om projektets överensstämmelse med det regionala *tillväxtarbetet* i berörda län.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

Inom Regeringskansliet har departementspromemorian Ansvaret i vissa län för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering (Ds 2009:51) utarbetats. Promemorian innehåller förslag till en ny lag som innebär att försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning görs permanent för landstingen i Skåne och Västra Götalands län. Lagen föreslås även omfatta Hallands och Gotlands län och träda i kraft den 1 januari 2011.

En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag återges i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2009/6456).

4 Nuvarande ordning

4.1 Bakgrund

Riksdagen beslutade 1996 att en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning skulle genomföras i Kalmar, Gotlands och Skåne län från den 1 juli 1997 fram till utgången av 2002 (prop. 1996/97:36, bet. 1996/97:KU4, rskr. 1996/97:77). Till grund för regeringens förslag till riksdagen låg ett betänkande från den parlamentariska kommittén Regionberedningen, slutbetänkandet Regional framtid (SOU 1995:27). I riksdagens beslut om ändrad länsindelning i Västsverige m.m. ingick att försöksverksamheten skulle utvidgas till att omfatta även det då nybildade Västra Götalands län (bet. 1996/97:BoU13, rskr. 1996/97:228).

I september 2001 överlämnade regeringen till riksdagen propositionen Regional samverkan och statlig länsförvaltning (prop. 2001/02:7) med förslag om att försöksverksamheten skulle upphöra. Kommuner och landsting skulle i stället kunna bilda s.k. samverkansorgan. Riksdagens beslut i januari 2002 (bet. 2001/02:KU7, rskr. 2001/02:138) överensstämde i huvudsak med regeringens förslag, med den skillnaden att försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län förlängdes till utgången av 2006.

Regeringen överlämnade i oktober 2004 till riksdagen propositionen Förlängd försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning i Skåne och Västra Götalands län (prop. 2004/05:8). Riksdagen beslutade att, i enlighet med propositionen, ytterligare förlänga försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län t.o.m. utgången av 2010 (bet. 2004/05:KU7, rskr. 2004/05:68).

I januari 2003 tillkallade regeringen en parlamentarisk kommitté med uppdrag att se över strukturen och uppgiftsfördelningen inom samhällsförvaltningen (Fi 2003:10 och Fi 2004:93). Kommittén, som antog namnet Ansvarskommittén, skulle bl.a. överväga om den regionala nivån kan se olika ut i skilda delar av landet när det gäller fördelningen av ansvar för uppgifter med anknytning till regional utveckling. I februari 2007 lämnade Ansvarskommittén sitt slutbetänkande Hållbar samhälls-

ganisation med utvecklingskraft (SOU 2007:10). Kommittén föreslog bl.a. att försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län skulle upphöra i samband med att s.k. regionkommuner bildas i hela landet. Kommittén föreslog vidare att landstingen ska ersättas av s.k. regionkommuner och genom en lag om regionalt utvecklingsarbete tilldelas fler statliga regionala uppgifter än de som ingår i försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning. Ansvarskommitténs betänkande bereds inom Regeringskansliet.

4.2 Försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning

Enligt lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning (försöksverksamhetslagen) har landstingen i Skåne och Västra Götalands län från länsstyrelsen i respektive län övertagit ansvaret för det sektorsövergripande arbetet med att utarbeta en strategi för länets långsiktiga utveckling. I försöksverksamheten i Skåne län ingår även att besluta om bidrag till regionala kulturinstitutioner. Enligt försöksverksamhetslagen ingår följande uppgifter:

- ansvaret för det sektorsövergripande arbetet med att utarbeta en strategi för länets långsiktiga utveckling (2 § 1),
- ansvaret för frågor om länsplaner för regional transportinfrastruktur (2 § 2),
- att från Statens kulturråd överta befogenheten att besluta om fördelningen av statsbidrag till regionala kulturinstitutioner enligt vad som närmare föreskrivs av regeringen (2 § 3, gäller enbart Skåne län), och
- att besluta om användningen av regionalpolitiska och andra utvecklingsmedel enligt vad som närmare föreskrivs av regeringen (2 § 4).

Försöksverksamhetslagen innehåller vidare bestämmelser om att landstingen ska samverka med länets kommuner och landsting samt med länsstyrelsen och övriga berörda statliga myndigheter (6 §). I lagen anges även att samråd bör ske med företrädare för berörda organisationer och näringslivet i länet (7 §).

Som en följd av att det i försöksverksamheten ingår att besluta om de regionala företagsstöden har landstingen i Skåne och Västra Götalands län även uppgifter avseende kommersiell service. I uppgifterna ingår att främja tillgängligheten till service i servicegleasa områden, samordna insatser för kommersiell service och att besluta om stöd till kommersiell service enligt förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service. Landstingen i Skåne och Västra Götalands län har även uppgiften att besluta om användningen av vissa statliga medel för insatser kopplade till IT-satsningar.

Kommuner och landsting har sedan 2003 möjligheten att i ett län bilda kommunala samverkansorgan enligt lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen (samverkansorganslagen). Samtliga kommuner i ett län måste ingå i samverkansorganet.

Samverkansorganens uppgifter och organisationer skiljer sig åt eftersom de, utöver att ha tagit över vissa statliga uppgifter, också kan få uppgifter från sina medlemmar, dvs. kommuner och i vissa fall landsting. Samverkansorganen utgör inte någon försöksverksamhet och är därmed inte tidsbegränsade. Fjorton län har kommunala samverkansorgan. Dessa län är: Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Hallands, Värmlands, Örebro, Dalarnas, Gävleborgs och Västerbottens län.

Med kommunala samverkansorgan avses en kommunal beslutande församling inom ett län med särskild uppgift att svara för regionala utvecklingsfrågor i länet. Samverkansorganen har enligt samverkansorganslagen till uppgift att:

- utarbeta program för länets utveckling som kommuner och landsting avser att genomföra i samarbete med andra parter (3 § 1),
- samordna utvecklingsinsatser i länet för genomförande av programmet (3 § 2),
- besluta om användningen av vissa statliga medel för regional utveckling, enligt vad som närmare föreskrivs av regeringen (3 § 3),
- besluta om prioritering bland åtgärder avseende infrastruktur m.m. vid upprättande av länsplaner för regional infrastruktur (3 § 4),
- följa upp åtgärder och effekter av utvecklingsarbetet i länet (3 § 6), och
- lämna en årlig redovisning avseende åtgärder och effekter till regeringen (3 § 7).

Samverkansorganslagen innehåller även bestämmelser om att samverkansorganen ska, vid utarbetande av utvecklingsprogram och upprättande av länsplaner för regional infrastruktur, samråda med de statliga myndigheter som berörs (5 §). Samverkan ska vidare ske med länets kommuner och landsting (6 §). Samråd och samverkan bör ske med företrädare för berörda organisationer och näringslivet i länet (7 §).

Det finns en skillnad mellan vilka medel som landstingen inom försöksverksamheten och samverkansorganen beslutar om. I försöksverksamheten ingår för landstingen att också besluta om de regionala företagsstöden. Samverkansorganen har inte denna uppgift, förutom i Gotlands och Kalmar län. Anledningen till denna ordning är att dessa två län ingick i försöksverksamheten med en ändrad regional ansvarsfördelning t.o.m. 2002. År 2003 bildades samverkansorgan i Kalmar och Gotlands län som fick behålla uppgiften att besluta om de regionala företagsstöden. I och med att samverkansorganen i Kalmar och Gotlands län beslutar om de regionala företagsstöden har de även uppgifter avseende kommersiell service så som de beskrivits ovan (se avsnitt 4.2). De har även uppgiften att besluta om användningen av vissa statliga medel för insatser kopplade till IT-satsningar.

I varje län finns en länsstyrelse som enligt förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion svarar för den statliga förvaltningen i länet, i den utsträckning inte någon annan myndighet har ansvaret för särskilda förvaltningsuppgifter (1 § länsstyrelseinstruktionen). Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Utifrån ett statligt helhetsperspektiv ska länsstyrelsen arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser. Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet (2 §).

Länsstyrelsen bedriver verksamhet inom ca 20 olika statliga sektorer. I län utan försöksverksamhet eller samverkansorgan (Stockholms, Västmanlands, Västernorrlands, Jämtlands och Norrbottens län) har länsstyrelsen samma uppgifter som samverkansorganen och landstingen i Skåne och Västra Götalands län, dvs. att ansvara för regionalt tillväxtarbete i länet och att upprätta och fastställa länsplaner för regional transportinfrastruktur.

I län med försöksverksamhet eller kommunala samverkansorgan medverkar länsstyrelserna i genomförandet av det regionala tillväxtarbetet enligt förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete och länsstyrelseinstruktionen. Vidare gäller att länsstyrelserna, utom i Kalmar, Gotlands, Skåne och Västra Götalands län, hanterar de regionala företagsstöden och uppgifter avseende kommersiell service enligt ovan nämnda beskrivning (se avsnitt 4.2). De har även uppgiften att besluta om användningen av vissa statliga medel för insatser kopplade till IT-satsningar.

Länsstyrelsen har i samtliga län enligt förordningen om regionalt tillväxtarbete ett ansvar att följa upp hur andra statliga myndigheter tillämpar det regionala utvecklingsprogrammet (18 § 1). Länsstyrelsen ska vidare främja och samordna andra statliga myndigheters insatser för regional tillväxt i länet (18 § 2), och i förekommande fall, löpande informera samverkansorganet eller självstyrelseorganet om andra statliga myndigheters insatser för regional tillväxt i länet (18 § 3).

I arbetet med transportinfrastrukturplaneringen har samtliga länsstyrelser ett prövningsansvar kopplat till den fysiska planeringsprocessen. Bland annat ska länsstyrelserna godkänna upprättade miljökonsekvensbeskrivningar, avge yttranden över arbetsplaner för vägar och järnvägsplaner, samt pröva vissa tillstånd enligt miljöbalken.

Regeringens bedömning: Försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning bör göras om till att gälla permanent för Skåne och Västra Götalands län.

Ansvarsfördelningen mellan staten och landstingen bör följa den som för närvarande gäller enligt försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län.

Regeringens förslag: Verksamheten ska regleras i en ny lag som omfattar Gotlands, Skåne, Hallands och Västra Götalands län.

Promemorians bedömning och förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En klar majoritet av remissinstanserna tillstyrker förslaget att försöksverksamheten görs permanent i Skåne och Västra Götalands län, däribland *Länsstyrelsen i Hallands län* och *Västra Götalands län*, *Banverket*, *Vägverket*, *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)*, *samverkansorganen i Östergötlands, Västerbottens, Gävleborgs, Jönköpings, Kronobergs, Värmlands och Hallands län*, *landstingen i Västra Götalands, Östergötlands, Skåne och Västerbottens län* samt *Malmö* m.fl. kommuner. En majoritet tillstyrker att verksamheten även ska omfatta Hallands och Gotlands län. Några remissinstanser, bl.a. *Länsstyrelsen i Kalmar län*, anser att det saknas skäl för att lagförslaget även ska omfatta Hallands och Gotlands län. Länsstyrelsen i Västra Götalands län känner viss tvekan till att förslaget även ska omfatta dessa län då det är tveksamt om de kan uppfylla de krav som ställs på regioner. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* anger att förslaget om att även innefatta Hallands och Gotlands län i förhållande till Ansvarskommitténs förslag och de utredningar om ”storregioner” som aktualiserats kan ses som något oväntat om än logiskt utifrån en demokratiaspekt. Samverkansorganet i Värmlands läns tolkning av att Halland och Gotlands län omfattas av förslaget är att lösningen är temporär och de båda huvudmännen inom kort kommer att ingå i större regioner. Flera remissinstanser, bl.a. landstingen i Skåne län och Västra Götalands län, samverkansorganen i *Dalarnas*, *Hallands*, *Kalmar* och *Östergötlands län* samt *SKL*, betonar vikten av att otydlighet inte uppstår i gränsdragningen avseende ansvarsfördelningen och företräderskapet i länet. *Sydsvenska Industri- och Handelskammaren* välkomnar förslaget, men anser att det är för återhållsamt.

Skälen för regeringens bedömning och förslag

Försöksverksamhetens utfall

Försöksverksamheten har förlängts vid flera tillfällen, senast till och med den 31 december 2010. Med anledning av att försöksverksamhetslagen upphör vid denna tidpunkt aktualiserar frågan om hur den regionala

De utvärderingar och rapporter som har gjorts angående försöksverksamheten visar på flera positiva effekter av verksamheten (se Ds 2009:51 avsnitt 5.1). Bland annat har berörda landsting gjort betydande ansträngningar för att på olika sätt säkra den demokratiska legitimiteten i länet. Det som har hänt sedan landstingen tog över ansvaret för det regionala tillväxtarbetet har även till övervägande del varit positivt för den regionala utvecklingen i länen. De två berörda landstingen har utfört ett omfattande arbete såvitt gäller de regionala utvecklingsprogrammen och de använder statliga utvecklingsmedel på ett tillväxtorienterat sätt. Transportinfrastrukturplaneringen, såsom den bedrivits i de båda försökslänen, fungerar även den väl. *Banverket* anger i sitt remissyttrande att deras tioåriga erfarenheter av försöksverksamheten i Skåne och Västra Götalands län avseende transportinfrastrukturplaneringen och det regionala tillväxtarbetet är mycket goda. Regeringen bedömer att försöksverksamheten även har skapat ett tydligt forum för överväganden, beslut, ansvarstagande och förankring på politisk nivå. Samordningen med annan verksamhet inom landstingens organisationer har även den skapat ett mervärde. Vidare har syftet med försöksverksamheten, vilket är att öka den demokratiska förankringen av det regionala utvecklingsarbetet, uppnåtts bättre med ett kommunalt ansvar.

Försöket med ändrad regional ansvarsfördelning påverkas givetvis av en rad samhällsliga faktorer. Det gör det svårt att isolera resultatet av försöksverksamheten. De resultat som påvisas kan vara effekter av bl.a. läns- och landstingssammanslagningarna och den positiva dynamik som skapades när aktörer i länen drev fram försöksverksamheten, liksom av de egna utvecklingsresurser som mobiliserats.

Regeringen anser att resultatet av försöksverksamheten bör ställas i relation till dess syfte, vilket är att öka den demokratiska förankringen av det regionala tillväxtarbetet. För att denna ska öka krävs det att det finns en stark politiskt förankring på lokal och regional nivå för att ta över uppgifter från staten. Av detta skäl anser regeringen att en ändrad ansvarsfördelning mellan staten och den kommunala nivån måste ske utifrån ett starkt och tydligt lokalt och regionalt initiativ.

Sammantaget bedömer regeringen, i likhet med flertalet remissinstanser, att försöksverksamheten har fallit väl ut och att dess syfte kan anses ha uppnåtts. Således finns det skäl för att de uppgifter som försöksverksamheten i Skåne län och Västra Götalands län omfattar bör göras permanenta för de berörda landstingen. Några skäl för att den även fortsättningsvis bör bedrivas i form av en försöksverksamhet har inte framkommit.

Län som bör omfattas av den nya lagen

Inför det att försöksverksamheten upphör 31 december 2010 har landstingen i Skåne och Västra Götalands län, genom en hemställan till regeringen om att försöksverksamheten ska göras permanent, givit uttryck för ett intresse av att de uppgifter som omfattas av försöksverksamheten även framöver bör utföras av dem (dnr Fi2008/3445). Hallands läns

landsting och Gotlands kommun har också visat på ett lokalt och regionalt initiativ genom att ansöka om att få ta över statliga uppgifter inom ramen för befintlig länsindelning (dnr Fi2008/4055 och Fi2008/2986).

Landstingen i Gävleborgs, Dalarnas, Uppsala, Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län har också ansökt hos regeringen om att få ta över vissa statliga uppgifter (dnr Fi2008/4773, Fi2008/4204, Fi2008/4757, Fi2008/3755, Fi2008/3176, Fi2008/4182, och Fi2008/3048). Dessa landsting har dock även ansökt om en ändrad landstingsindelning. På regeringens uppdrag har Kammarkollegiet utrett frågan om en ändrad landstingsindelning utifrån ansökningarna (dnr Fi2008/829 m.fl.). Kammarkollegiet har avstyrkt en ändring med anledning av bl.a. att det inte finns någon enighet kring hur gränserna ska dras för de nya landstingen (dnr Fi2009/7192). Regeringen delar Kammarkollegiets uppfattning att det krävs ytterligare utredning för att kunna ta ställning till en indelningsändring som uppfyller krav på bestående fördel för berörda landsting enligt lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting. Regering har därför beslutat om ett tilläggsdirektiv till Utredningen för översyn av statlig regional förvaltning m.m. (dir. 2010:12). Utöver det ursprungliga uppdraget ska utredaren pröva om det är möjligt att finna en gränsdragning som uppfyller indelningslagens krav, dels för Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands läns landsting, dels för Uppsala, Dalarnas och Gävleborgs läns landsting.

Det är regeringens bedömning att en förändrad ansvarsfördelning kan göras permanent i de län som kan uppvisa ett lokalt och regionalt initiativ att ta över vissa statliga uppgifter och där inga oklarheter finns kring den framtida landstingsindelningen. Regeringen bedömer därför att försöksverksamheten kan göras permanent i Skåne och Västra Götalands län genom att uppgifter förs över till landstingen från länsstyrelserna. Vidare anser regeringen att förutsättningar för en ändrad ansvarsfördelning även finns avseende Hallands och Gotlands län.

Några remissinstanser anser att promemorians förslag skulle innebära en asymmetrisk samhällsorganisation och bristande koppling till Ansvarskommitténs kriterier för en s.k. regionkommun. *Landstinget i Gävleborgs län* framhåller betydelsen av att det i ett nationellt sammanhang skapas förutsättningar för en tillväxt i hela landet genom att samhällsfunktioner planeras inom ramen för s.k. regioner som kan balansera varandra långsiktigt sett ur både ett demografiskt och ett utvecklingsperspektiv. Regeringen har inte utgått från Ansvarskommitténs kriterier (SOU 2007:10 avsnitt 8.1) och förslaget om vilka län som bör omfattas bör därför inte ställas i relation till dessa. Det är även viktigt att i detta sammanhang framhålla att förslaget innebär att vissa statliga uppgifter förs till befintliga organisationer och att det inte skapas några nya organisationsformer. Vidare bör det i sammanhanget beaktas att landstingen i huvudsak har hälso- och sjukvårdsuppgifter. De statliga uppgifter som förs över kommer således att utgöra en mindre del av landstingens verksamhet.

I promemorian föreslås att de uppgifter som ingått i försöksverksamheten ska göras permanenta för landstingen i Skåne och Västra Götalands län. Verksamheten ska regleras i en lag som även ska omfatta Gotlands och Hallands län. De uppgifter som promemorians förslag avser bedrivs inom ramen för regional tillväxtpolitik och transportinfrastrukturplanering.

För den regionala tillväxtpolitiken är konkurrenskraftiga regioner och individer en förutsättning för ett konkurrenskraftigt Sverige (prop. 2008/09:1 utgiftsområde 19, bet. 2008/09:NU2). Eftersom förutsättningarna för regional tillväxt varierar över landet är ett tydligt regionalt och lokalt inflytande över det regionala tillväxtarbetet nödvändigt. Den regionala tillväxtpolitiken lyfter även fram att ett politiskt ledarskap på regional och lokal nivå är en förutsättning för att skapa ett engagemang och förankring hos berörda aktörer.

Regeringens infrastrukturproposition Framtidens resor och transportinfrastruktur för hållbar tillväxt lyfter även den fram ett lokalt och regionalt inflytande och ansvarstagande över transportsystemet som eftersträvansvärt och betydelsefullt (prop. 2008/09:35). Utvecklingen av transportsystemet ska ta hänsyn till de prioriteringar som förs fram när organ på länsnivå tar ett större ansvar för sin utveckling. Enligt infrastrukturpropositionen har ordningen med länsplaner som beslutas på länsnivå fungerat väl (a. prop. s. 116). Länsplanerna ger ett reellt regionalt inflytande över planeringsramens användning, särskilt med tanke på att det också finns möjlighet att inom den regionala planeringsramen prioritera åtgärder i den nationella transportinfrastrukturen som är av stor vikt för länet. Mot denna bakgrund anser regeringen att även transportinfrastrukturplanering ska ingå i den nya lagens ansvarsområde.

Sydsvenska Industri- och Handelskammaren välkomnar promemorians förslag, men anser att det är för återhållsamt. Regeringen anser att försöksverksamheten avseende ansvarsfördelningen är väl prövad och får anses fungera väl. Några remissinstanser hänvisar till den ändrade ansvarsfördelning mellan staten och den kommunala nivån som föreslås av Ansvarskommittén (SOU 2007:10). Kommittén föreslog dock även att en ändrad landstingsindelning skulle ske i samband med att statliga uppgifter förs över till landstingen. Som nämnts tidigare så utreds frågan om en ändrad landstingsindelning för de fyra nordligaste länen och för Dalarnas, Gävleborgs och Uppsala län. Regeringen anser därmed att det i detta sammanhang inte är aktuellt att föra över några ytterligare statliga uppgifter. Som framgått ovan bereds betänkandets förslag i Regeringskansliet. Sammantaget anser regeringen att den föreslagna lagens verksamheter ska utgöras av uppgifter inom regional tillväxtpolitik och transportinfrastrukturplanering. Det regionala utvecklingsansvaret innefattar ansvar för det regionala tillväxtarbetet och transportinfrastrukturplanering.

Länsstyrelserna, landstingen och kommuner har ett gemensamt ansvar för länets utveckling, något som kan skapa en otydlighet i gränsdragningen avseende ansvarsfördelningen och företräderskapet i länet. Regeringen anser, i likhet med vad bl.a. *samverkansorganet i Östergötlands län*, *Landstinget i Skåne län* och *Landstinget i Västra Götalands län* samt *SKL* anser, att det är viktigt att tydliggöra att med de

uppgifter som föreslås föras över följer ett övergripande ansvar för regionalt tillväxtarbete i länet. Med hänsyn till det ovan anförda finner regeringen, i likhet med vad flera remissinstanser har framfört, att promemorians förslag i denna del bör genomföras.

För Landstinget i Skåne län omfattar försöksverksamheten även vissa uppgifter inom kulturpolitiken. År 2007 tillsatte regeringen en utredning som fick i uppgift att se över kulturpolitiken, dess inriktning och arbetsformer och att lämna förslag om de förändringar som följer av kommitténs överväganden (Ku 2007:06). I Kulturutredningens betänkande föreslås bl.a. en ny modell för fördelning av statliga medel till kulturverksamhet på länsnivå (SOU 2009:16). Regeringen har givit en särskild utredare i uppdrag att utarbeta ett förslag till införande av en ny modell för fördelning av statliga bidrag till kulturverksamhet på regional och lokal nivå (dir. 2009:97). Utredaren redovisade sitt uppdrag i denna del den 24 februari 2010 (SOU 2010:11). Betänkandet remitteras för närvarande. Mot bakgrund av detta lämnas inga förslag i denna proposition avseende kulturverksamheten i de fyra berörda länen.

6 Beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse

Regeringens förslag: Skåne läns landsting, Hallands läns landsting och Västra Götalands läns landsting ska få använda beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse, utom i samband med val.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser instämmer i promemorians förslag men det avstyrks av några instanser. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* avråder från att använda olika begrepp för samma institutioner. Den svenska samhällsmodellen på regional nivå, med en uppdelning mellan statliga och landstingskommunala organ, är enligt Länsstyrelsen inte lättbegriplig för medborgaren. Länsstyrelsen anser att tydligheten inte lär öka om samma organ har olika beteckning i olika delar av landet. *Länsstyrelsen i Örebro län* anser att valfriheten avseende beteckningarna inte är bra. Detta kan leda till att olika benämningar används i landet vilket skapar otydlighet och leder till förvirring. Länsstyrelsen förordar benämningen landsting som är etablerat och känt. *Tillväxtverket* har förståelse för ställningstagandet att avvakta med begreppen i lagstiftningen innan Grundlagsutredningens förslag har behandlats klart. Verket vill dock framhäva vikten av att den terminologi som används till vardags även bör användas på valsedlarna för att så långt som möjligt minska den oklarhet som råder hos den enskilda medborgaren. *Skåne läns landsting*, *Västra Götalands läns landsting*, *Falköpings kommun*, *Samverkansorganen i Västerbottens*, *Hallands* och *Östergötlands län* tillstyrker promemorians förslag avseende beteckningarna och anger en förhoppning att det i samband med beredningen av Grundlagsutredningen skapas konstitutionella förutsättningar att använda begreppen regionfullmäktige även i de allmänna valen. *Gotlands*

kommun och *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* tillstyrker skrivelsens förslag men anser att möjligheten att få använda beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse även bör omfatta Gotlands kommun. Gotlands kommun anger att det innebär en stor förlust i status och brist i tydlighet att inte få använda den benämning som för omvärlden anger befogenheterna. Inte minst viktigt är detta i kommunens interregionala samarbete i Östersjön. Skåne läns landsting anser att det är olyckligt att benämningen regionalt självstyrelseorgan ersätts med begreppet landsting i lagen eftersom begreppet sammankopplas huvudsakligen med hälso- och sjukvården.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 1 kap. 7 § regeringsformen är Sverige indelat i primärkommuner och landstingskommuner. I 1 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) anges att Sverige är indelat i kommuner och landsting. Vidare anges att i varje kommun och i varje landsting finns det en beslutande församling; kommunfullmäktige i kommunerna och landstingsfullmäktige i landstingen (3 kap. 1 §). I lagen anges också att kommunfullmäktige ska tillsätta en kommunstyrelse och landstingsfullmäktige en landstingsstyrelse (3 kap. 2 §).

Enligt försöksverksamhetslagen får Skåne läns landsting och Västra Götalands läns landsting besluta om att landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen i stället ska betecknas regionfullmäktige och regionstyrelsen (4 §). Landstingen i Skåne och Västra Götalands län har under försöksperioden använt sig av möjligheten att använda beteckningarna. Mot den bakgrunden ser regeringen inte skäl att nu föreslå någon förändring. Därför föreslås att landstingen i Skåne län och Västra Götalands län även fortsättningsvis ska få använda beteckningarna regionfullmäktige respektive regionstyrelse. Eftersom Hallands läns landsting föreslås ingå i den krets av landsting som omfattas av lagstiftningen bör även detta landsting formellt få samma möjlighet att använda beteckningarna. Motsvarande bör dock inte gälla för Gotland som är en landstingsfri kommun, eftersom det är väsentligt att det är tydligt vilka organisationer som avses.

I fråga om val enligt vallagen (2005:837) anser dock regeringen att beteckningen val till landstingsfullmäktige ska användas även vid val i Skåne läns landsting, Hallands läns landsting och Västra Götalands läns landsting.

Regeringen har i propositionen En reformerad grundlag (prop. 2009/10:80) föreslagit att beteckningarna primärkommun och landstingskommun utmönstras ur regeringsformen och att de båda kommuntyperna i fortsättningen omtalas som kommuner på lokal och regional nivå. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2011. Eventuellt övervägande om förändring av beteckningen landsting och andra beteckningar som föreslås av Skåne läns landsting m.fl. bör därför enligt regeringens mening göras i ett annat och senare sammanhang än i nu aktuellt lagstiftningsärende.

7.1 Det regionala tillväxtarbetet

På länsnivå bedrivs ett regionalt tillväxtarbete i enlighet med regeringens regionala tillväxtpolitik så som den bl.a. anges i budgetpropositionerna för åren 2008–2010 (prop. 2007/08:1, prop. 2008/09:1 respektive prop. 2009/10:1, utgiftsområde 19). Som ett komplement till den övergripande regionala tillväxtpolitiken bedrivs även ett regionalt arbete för tillväxt med olika inriktningar av flera aktörer.

Innan försöksverksamheten påbörjades hade länsstyrelserna ansvaret i länet för vad som i dag benämns det regionala tillväxtarbetet. Med försöksverksamheten och möjligheten att bilda kommunala samverkansorgan är ansvaret för det regionala tillväxtarbetet numera organiserat på tre olika sätt i landet. I Stockholms, Västmanlands, Västernorrlands, Jämtlands och Norrbottens län har länsstyrelsen kvar ansvaret. I Skåne och Västra Götalands län har landstingen ansvaret i och med försöksverksamheten. I fjorton län är det kommunala samverkansorgan som är ansvariga för det regionala tillväxtarbetet enligt samverkansorganlagen.

Det regionala tillväxtarbetet regleras genom förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete, myndigheters instruktioner och regleringsbrev. Vidare läggs inriktningen fast i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013 (dnr N2006/11184) och i de årliga budgetpropositionerna, utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Regeringen styr även genom fördelning av anslagen 1:1 Regionala tillväxtåtgärder och 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013 inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Regeringen beslutar vidare om villkor för samverkansorganen och för landstingen i Skåne och Västra Götalands län. De s.k. villkorsbesluten omfattar enbart verksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken och vissa uppgifter inom utgiftsområde 22 Kommunikationer, däribland att följa utvecklingen inom IT-infrastrukturområdet, med särskild inriktning mot mindre tätorter och glesbygd.

När det gäller vilka uppgifter som ingår i det regionala tillväxtarbetet framgår det av försöksverksamhetslagen, samverkansorganlagen och i länsstyrelseinstruktionen (se avsnitten 4.2–4.4).

Det regionala tillväxtarbetet innehåller ett antal selektiva regionala företagsstöd och medel för regional och central projektverksamhet. Anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt finansierar såväl den centrala och regionala projektverksamheten som de regionala företagsstöden. Fördelningen av, och villkor för, anslagets användning reglerar regeringen via regleringsbrev.

De selektiva regionala företagsstöden består av regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling, sysselsättningsbidrag, stöd till kommersiell service och regional såddfinansiering. Stöden beslutas av Tillväxtverket, länsstyrelser, landstingen i Skåne och Västra Götalands län samt samverkansorganen i Kalmar och Gotlands län. Tillväxtverket disponerar de medel som landstingen och samverkansorganen beslutar om. Såvitt gäller regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling och sysselsättning finns bestämmelser i förordningen (1999:1382) om stödområden för vissa regionala företagsstöd om till

vilka områden i landet som stöden får ges. Landstingen i Skåne och Västra Götalands län samt samverkansorganen i Kalmar och Gotlands län har även till uppgift att besluta om stöd enligt förordningen (2008:81) om stöd till samtidig anläggning av kanalisering vid utbyggande eller ombyggnad av annan infrastruktur.

Landstingen i Skåne och Västra Götalands län samt samverkansorganen i Kalmar och Gotlands län har också till uppgift att främja tillgänglighet till service i servicegläsa områden, samordna insatser för kommersiell service samt att besluta om stöd till kommersiell service enligt förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service.

Medel för den regionala projektverksamheten beviljas av länsstyrelser, samverkansorgan och av Skåne läns landsting och Västra Götalands läns landsting. Projektverksamheten regleras i förordningen (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken. Enligt förordningen ska den regionala projektverksamheten bedrivas i enlighet med de regionala utvecklingsprogrammen, de regionala tillväxtprogrammen och de regionala strukturfondsprogrammen för konkurrenskraft och sysselsättning. Projektverksamheten får även innefatta insatser inom ramen för de regionala serviceprogrammen.

7.2 En definition av regionalt tillväxtarbete

Regeringens förslag: En definition av regionalt tillväxtarbete ska tas med i den föreslagna lagen och i lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen. Med regionalt tillväxtarbete ska avses insatser för att skapa en hållbar regional tillväxt och utveckling.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal remissinstanser yttrar sig särskilt i frågan och av dessa är flertalet positiva till förslaget. *Vägverket*, *Tillväxtverket* och *samverkansorganen i Gävleborgs och Dalarnas län* stödjer införandet av en enhetlig definition av regionalt tillväxtarbete och tillstyrker förslaget till definition. *Helsingborgs kommun* ställer sig positiv till att begreppet regionalt tillväxtarbete förtydligas genom att hållbarhetsdimensionen förs in. *Samverkansorganet i Värmlands län* anser att jämställdhet redan finns i den sociala dimensionen i begreppet regional hållbar utveckling och behöver därför inte nämnas särskilt.

Skälen för regeringens förslag: För närvarande finns det skillnader i hur uppgifterna i det regionala tillväxtarbetet beskrivs i olika författningar. Olika lydelse används för att ange vad det övergripande arbetet består av. Exempelvis anges i försöksverksamhetslagen att i försökslänen ska ett regionalt självstyrelseorgan överta ansvaret för det sektorsövergripande arbetet med att utarbeta en strategi för länets långsiktiga utveckling (2 § 1). I samverkansorganslagen anges att med samverkansorgan avses en kommunal beslutande församling inom ett län med särskild uppgift att svara för regionala utvecklingsfrågor i länet (1 §). I förordningen om regionalt tillväxtarbete anges att med regionalt tillväxtarbete avses insatser för att skapa hållbar regional tillväxt och utveckling (2 §).

Avsaknaden av en enhetlig terminologi kan bl.a. leda till oklarhet kring uppgifternas art och omfattning. I likhet med det stora flertalet remissinstanser delar regeringen promemorians bedömning att det torde vara mer ändamålsenligt att en och samma definition är styrande för det regionala tillväxtarbetet. Regeringen föreslår därför att med regionalt tillväxtarbete ska avses insatser för att skapa en hållbar regional tillväxt och utveckling, dvs. arbetet ska innefatta ett ekonomiskt, socialt, miljömässigt och jämställdhetsperspektiv. Regeringen delar i och för sig *samverkansorganet i Värmlands län*s uppfattning att jämställdhetsperspektivet kan anses rymmas i det sociala perspektivet, men anser att jämställdhetsperspektivets betydelse i det regionala tillväxtarbetet bör framhållas.

Definitionen föreslås även anges i samverkansorganslagen. De kommunala samverkansorganen ges därmed samma definition att arbeta utifrån som landstingen i Skåne, Hallands och Västra Götalands län samt Gotlands kommun, liksom de fem länsstyrelser som har motsvarande uppgifter.

7.3 Strategi för länets utveckling

Regeringens förslag: Landstingen i Skåne, Hallands och Västra Götalands län samt Gotlands kommun ska utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling och samordna insatser för genomförandet av strategin.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Uppgiften att fastställa en strategi för länets utveckling ingick inte i promemorians förslag.

Remissinstanserna: Förslaget tillstyrks av samtliga remissinstanser som yttrar sig särskilt i frågan. *Länsstyrelsen i Värmlands län* delar uppfattningen att ordet strategi ger en mer relevant signal om det regionala tillväxtarbetets programmerings- och planeringsbarhet. *Tillväxtverket* välkomnar förslaget och anser att de föreslagna ändringarna ger bättre överensstämmelse med verkligheten. *Samverkansorganet i Blekinge län* ställer sig bakom förslaget att det regionala utvecklingsprogrammet ändrar namn till regional utvecklingsstrategi därför att detta sätter fokus på betydelsen av det regionala tillväxtarbetet. *Samverkansorganet i Östergötlands län* tillstyrker förslaget i sak, men vill förorda att den hittillsvarande beteckningen regionalt utvecklingsprogram bör behållas.

Skälen för regeringens förslag: Enligt förordningen om regionalt tillväxtarbete utgör de regionala utvecklingsprogrammen strategier för en hållbar regional utveckling i länen. De tas fram utifrån ett helhetsperspektiv för länets långsiktiga utveckling och ska ligga till grund för en dialog mellan aktörer på den nationella nivån och på länsnivån om de centrala frågorna för regional utveckling i länet. I programmen fastställs mål och syfte för att bidra till en bättre sektorssamordning av lokala, regionala och nationella insatser i länet. Samverkan i program och partnerskap är ett sätt att skapa arenor för bl.a. lokala och nationella aktörer att mötas och fatta gemensamma beslut för att stärka tillväxten och konkurrenskraften. Samtliga län har ett regionalt utvecklingsprogram

som ligger till grund för regionala tillväxtprogram, regionala och territoriella strukturfundsprogram. Länsplaner för infrastruktur och andra regionalt utarbetade program kan också ta sin utgångspunkt i de regionala utvecklingsprogrammen.

I likhet med remissinstanserna delar regeringen promemorians bedömning att programmen är av stor betydelse för genomförandet av den regionala tillväxtpolitiken och att de utgör en strategisk grund för regionalt tillväxtarbete. Regeringen anser även att uppgiften att fastställa strategin ska ingå. Den regionala tillväxtpolitiken bygger på att aktörer på länsnivå ges ansvar och inflytande som innebär möjligheter att växa utifrån sina egna förutsättningar. Uppgiften att utarbeta och fastställa ett regionalt utvecklingsprogram bör därför ges den aktör som i länet har det övergripande ansvaret för det regionala tillväxtarbetet.

I försöksverksamhetslagen anges att i försökslänen ska ett regionalt självstyrelseorgan från den 1 juli 1997 överta ansvaret för det sektorsövergripande arbetet med att utarbeta en strategi för länets långsiktiga utveckling, enligt de föreskrifter som regeringen meddelar (2 § 1). I lagen anges även vad strategin ska innehålla (5 §). I samverkansorganslagen anges att ett samverkansorgan har till uppgift att utarbeta program för länets utveckling som kommuner och landsting avser att genomföra i samarbete med andra parter (3 § 1). Samverkansorganslagen innehåller inte någon bestämmelse om vad de regionala utvecklingsprogrammen ska innehålla. Utöver skillnader i hur uppgiften kring de regionala utvecklingsprogrammen är formulerade går dessutom programmen i praktiken under en rad skilda benämningar, såsom strategi och vision.

Med anledning av att det även i förordningen om regionalt tillväxtarbete anges att de regionala utvecklingsprogrammen är strategier för ett eller flera läns regionala tillväxtarbete anser regeringen, i likhet med majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig i frågan, att de ska benämnas strategi. I försöksverksamhetslagen används begreppet strategi till skillnad från samverkansorganslagen där det anges att program ska utarbetas av berörda aktörer. Regeringens förslag utgår från programmets syfte och inriktning snarare än vilken beteckning som i dag används för dem. *Samverkansorganet i Östergötlands län* förordar att den hittillsvarande beteckningen ”regionalt” bör behållas i sammanhanget. Regeringen anser dock att eftersom uppgiften är att utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling, och att den utförs av den aktör som har ansvaret för det regionala tillväxtarbetet i länet, är benämningen län att föredra. Därmed är det naturligt att anta att angränsande län beaktas i strategiarbetet och att strategier därför kan utgå från ett bredare geografiskt perspektiv än vad länet ger. Närmare reglering av innebörden av uppgiften sker i förordning eller regeringsbeslut.

Regeringens förslag: Landstingen i Skåne, Hallands och Västra Götalands län samt Gotlands kommun ska besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete, trots 2 kap. 8 § andra stycket kommunallagen (1991:900).

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker förslaget. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* m.fl. anser att det ger en ökad tydlighet att samla besluten kring vissa statliga medel till regional projektverksamhet. *Landstinget i Skåne län, samverkansorganen i Östergötlands län och Kalmar län, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* samt *Helsingborgs kommun* ser förslaget som innebär att stöd kan ges till enskilda företag som positivt. *Helsingborgs kommun* anser att det är av stor vikt att det organ som får beslutsrätten för dessa medel har en väl fungerande dialog med de berörda kommunerna för att besluten ska upplevas som väl förankrade. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* anser även att fördelningen av projektmedlen bör återgå till den ordning som rådde vid försöksverksamhetens början, vilket ger länsstyrelserna större möjligheter att utgöra en kompetent partner till ”regionen” i regionala utvecklingsfrågor. *Länsstyrelserna i Kronobergs, Kalmar och Örebro län* har invändningar mot förslaget. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* är starkt negativ till att företagsstöd och stöd till kommersiell service överförs till en annan organisation än länsstyrelsen. *Länsstyrelsen i Kalmar län* ifrågasätter om inte ett lagförslag där de utpekade kommunala organisationerna ges permanenta rättigheter att utge ekonomiskt stöd till enskilda företag borde ges en vidare prövning. *Länsstyrelsen i Örebro län* anser att uppgiften att besluta om regionala företagsstöd är myndighetsutövning och som bör ligga kvar på länsstyrelsen av rättsakerhetsskäl. *Samverkansorganet i Kalmar län* förutsätter att det även framöver kommer att kunna besluta om stöd till enskilda företag, vilket det har gjort sedan försöksverksamhetens start den 1 juli 1997. *Västerbottens läns landsting* och *Samverkansorganet i Dalarnas län* anser respektive förutsätter att de kommunala samverkansorganen bör få samma rättigheter som förslaget innebär. *Samverkansorganen i Uppsala* och *Västerbottens län* anser att alla medel för regionalt tillväxtarbete, exklusive medel till jordbruksstöd, bör föras över från länsstyrelserna till samverkansorganen.

Skälen för regeringens förslag: I det regionala tillväxtarbetet, som det anges i försöksverksamhetslagen respektive samverkansorganslagen, ingår att besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete. De stöd som avses är den centrala och regionala projektverksamheten samt de regionala företagsstöden som ingår i anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, utgiftsområde 19 Regional tillväxt samt stöd enligt förordningen om stöd till samtidig anläggning av kanalisation vid utbyggnad eller ombyggnad av annan infrastruktur.

Uppgiften att besluta om användningen av dessa medel är till vissa delar sammankopplad med att utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling samt med arbetet med att samordna insatser för genom-

förandet av strategin. Projektverksamheten som finansieras av de ovan nämnda medlen ska bl.a. bedrivas i enlighet med de strategier och program som utarbetas av den aktör som har ansvaret för det regionala tillväxtarbetet. De regionala strategiernas genomslag torde öka om den som ansvarar för dess framtagande även kan finansiera delar av strategins genomförande.

Enligt 2 kap. 8 § andra stycket kommunallagen får en kommun eller ett landsting stödja enskilda näringsidkare endast om det finns synnerliga skäl. Det kan därför ifrågasättas om landstingen ska ges vidare befogenheter än vad som följer av kommunallagen. Inom ramen för försöksverksamheten har landstingen i Skåne och Västra Götalands län kunnat besluta om användningen av vissa statliga medel. I förordningen anges vilka medel som avses, däribland de regionala projektmedlen och regionala företagsstöden. Med anledning av att regeringen föreslår att försöksverksamheten bör göras permanent för berörda län talar det för att landstingen i Skåne, Hallands och Västra Götalands län samt Gotlands kommun ges möjlighet att besluta om de regionala företagsstöden. I sammanhanget bör det dock framhållas att uppgiften avser att hantera statliga medel och inte att bedriva en egen stödgivning gentemot enskilda företag.

Av de remissinstanser som har kommenterat förslaget anser *Länsstyrelsen i Kalmar län* att en vidare prövning bör göras innan uppgiften görs permanent för de tre landstingen och Gotlands kommun. Regeringen anser dock att det under försöksverksamheten visat sig att landstingen i Skåne och Västra län samt Gotlands kommun kunnat hantera uppgiften väl. Vidare bedömer regeringen att det inte finns skäl att anta att landstinget i Hallands län inte ska kunna ha motsvarande uppgift.

Flera samverkansorgan framhåller i sina remissyttranden att även samverkansorganen bör ges möjlighet att besluta om företagsstöd. De ändringar som föreslås i samverkansorganslagen innebär ett tydliggörande av uppgifterna och syftar till att skapa en enhetlig terminologi på området. Ändringarna innebär, som remissinstanserna är inne på, att det inte görs någon skillnad mellan hur uppgifterna anges i de två lagarna. Den närmare regleringen avseende medlen, bl.a. vad gäller beslutsorgan görs i förordning.

Kontrollen av att beslut är korrekta ska ske oavsett vilken aktör som beslutar om stöden. Med hänsyn till utfallet av försöksverksamheten (se avsnitt 5.1) anser regeringen, till skillnad från *Länsstyrelsen i Örebro län*, att den ordning som nu föreslås väl tillgodoser bl.a. kraven på rätts-säkerhet. De stöd som är medfinansierade via strukturfondsprogrammen ingår i EU:s kontrollsystem. Övriga kontroller sker via den sedvanliga revisionen. Det bör också framhållas att även fortsättningsvis kommer stödgivningen att vara föremål för en fortlöpande anmälan till, samt uppföljning och utvärdering av, Tillväxtverket.

Regeringens förslag: Landstingen i Skåne, Hallands och Västra Götalands län samt Gotlands kommun ska följa upp, låta utvärdera och till regeringen årligen redovisa resultaten av det regionala tillväxtarbetet.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås att de aktuella organen m.fl. även ska ges uppgiften att löpande följa utvecklingen i länet i förhållande till regionala och nationella mål.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans framför invändningar mot förslaget. *Länsstyrelserna i Västra Götalands, Kalmar och Värmlands län* anser att om uppgiften att besluta om hur statliga regionala tillväxtmedel ska användas förs över till landstingen, skapas möjligheten att ge länsstyrelserna i berörda län ett oberoende uppföljnings- och utvärderingsuppdrag. *Samverkansorganet i Kalmar län, Landstinget i Skåne län* och *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* ser positivt på uppdraget. De anser att det är naturligt att dessa uppgifter kopplas till det övergripande ansvaret för regionalt tillväxtarbete i länet.

Skälen för regeringens förslag: I den regionala tillväxtpolitiken är uppföljning och utvärdering strategiska verktyg för att skapa goda förutsättningar för regional tillväxt. Uppföljningen och utvärderingen ska leda till att ständigt förbättra tillväxtarbetet från planering till genomförande. Utvärderingarna ska även skapa förutsättningar för att erfarenheter och kunskaper förmedlas och sprids till de aktörer som deltar i genomförandet av de olika länsvisa programmen. Uppgifterna att följa upp, utvärdera och till regeringen årligen redovisa resultaten av det regionala tillväxtarbetet ingår i tillväxtarbetet enligt förordningen om regionalt tillväxtarbete. Den årliga redovisningen till regeringen av resultaten av det regionala tillväxtarbetet innebär systematik i uppföljnings- och utvärderingsarbetet. Resultaten som redovisas från respektive län är dessutom viktiga signaler för hur arbetet genomförs dels i varje län, dels samlat för hela landet. I likhet med flera remissinstanser anser regeringen att det är nödvändigt att ansvaret för dessa uppgifter följer det övergripande ansvaret för regionalt tillväxtarbete i länet.

I promemorian föreslås att uppgiften att löpande följa utvecklingen i länet i förhållande till nationella och regionala mål ska ingå i det regionala tillväxtarbetet och att uppgiften ska anges i den nya lagen. Uppgiften har ansetts ingå i det arbete som avses med det regionala utvecklingsansvaret i försöksverksamhetslagen. Enligt förordningen om regionalt tillväxtarbete har också samverkansorganen, de två landstingen och länsstyrelserna med ansvaret för regionalt tillväxtarbete denna uppgift.

Med anledning av att uppgiften bedrivs inom ramen för försöksverksamheten, utan att uttryckligen anges i försöksverksamhetslagen, och med beaktande av att den enligt promemorian uppfattas ingå i det regionala tillväxtarbetet anser regeringen att det inte finns skäl att särskilt ange uppgiften i den nya lagen. I syfte att skapa bättre förutsättningar för länens strategiska regionala tillväxtarbete anser regeringen däremot att

uppgifterna att följa upp, låta utvärdera och till regeringen årligen redovisa resultaten av det regionala tillväxtarbetet, ska regleras i den nya lagen. Närmare reglering av uppföljningen, utvärderingen och redovisningen till regeringen av resultaten av det regionala tillväxtarbetet sker genom förordningen om regionalt tillväxtarbete och regeringens villkorsbeslut ställda till berörda landsting, samverkansorgan och Gotlands kommun.

Länsstyrelsen i Värmlands län har framfört att länsstyrelserna skulle kunna få ytterligare uppföljnings- och utvärderingsuppgifter. Frågan har behandlats av Ansvarskommittén som i sitt betänkande bl.a. framför att länsstyrelserna skulle kunna ges i uppdrag att årligen redovisa tvärsektorieella kunskapsunderlag till Regeringskansliet (SOU 2007:10). Som angetts ovan bereds betänkandet för närvarande inom Regeringskansliet.

7.6 EU:s strukturfondsprogram

Regeringens förslag: Landstingen i Skåne, Hallands och Västra Götalands län samt Gotlands kommun ska få utföra vissa uppgifter inom ramen för EU:s strukturfondsprogram.

Uppgiften att ta emot och bereda ansökningar om bidrag från EU:s strukturfonder avseende mål 1 och mål 2 ska utgå ur lagen om samverkansorgan i länen.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås att de landsting som avses i den föreslagna lagen får utföra uppgifter inom ramen för EG: strukturfonder och program.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal remissinstanser yttrar sig särskilt i frågan. *Samverkansorganet i Blekinge län* anser att det krävs ett förtydligande av 6 § i lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen. Ordet program kan ges en vidare tolkning till att även omfatta andra EU-program. Därför bör det i lagstiftningen anges att landsting eller s.k. regionkommun får utföra uppgifter inom ramen för de verktyg – strukturfonder inom nuvarande planeringsperiod – som disponeras för att genomföra sammanhållningspolitiken. *Samverkansorganet i Västerbottens län* vill även att samverkansorganen får ett inskrivet ansvar att medverka i beredning av ansökningar om bidrag från EU:s strukturfonder (mål 1 och 2). Ansvaret att ta emot och bereda ansökningarna ligger sedan 2007 på Tillväxtverket. Samverkansorganet anser att den starkare skrivningen medverkan i beredningen från samverkansorganen bör ges ett lagstöd eftersom denna uppgift är en viktig politisk prioriteringsuppgift inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret. *Samverkansorganet i Kalmar län* invänder mot att samverkansorganen fräntas uppgiften att ta emot och bereda ansökningar om bidrag till EU:s strukturfonder.

Skälen för regeringens förslag: Europeiska unionen har en sammanhållningspolitik, vars mål är att bidra till ekonomisk och social sammanhållning och minska regionala skillnader och ojämlikhet mellan människor inom unionen. Dess främsta instrument är strukturfonderna som omfattar drygt en tredjedel av EU:s budget eller cirka 350 miljarder euro.

I Sverige genomförs sammanhållningspolitiken bl. a. inom ramen för den regionala tillväxtpolitiken.

I Sverige finansieras strukturfundsarbetet för programperioden 2007–2013 av två strukturfonder: Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden. Europeiska regionala utvecklingsfonden finansierar åtta regionala strukturfundsprogram och de tretton territoriella samarbetsprogrammen som Sverige deltar i. För den europeiska socialfonden finns det ett nationellt program.

Framtagandet av de regionala strukturfundsprogrammen för regional konkurrenskraft och sysselsättning samordnades av, på uppdrag av regeringen, Länsstyrelserna i Stockholms, Jönköpings, Örebro, Gävleborgs, Jämtlands och Norrbottens län. Landstingen i Skåne och Västra Götalands län bjöds in av regeringen att samordna framtagandet av programmen för sina respektive programområden. Förslaget till det nationella strukturfundsprogrammet för Europeiska socialfonden togs fram av Regeringskansliet. Vid framtagandet av de territoriella programmen deltog flera länsstyrelser och samverkansorgan samt landstingen i Skåne och Västra Götalands län.

Tillväxtverket är förvaltande och attesterande myndighet för de regionala strukturfundsprogrammen. Svenska ESF-rådet har motsvarande funktion för det nationella programmet. För de fem territoriella samarbetsprogrammen med svensk förvaltande myndighet är det Tillväxtverket, Länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens respektive Norrbottens län som är förvaltande och attesterande myndigheter.

Samverkansorganet i Hallands län har utsetts till värdorganisation av de svenska, norska och danska regeringarna för den del av det gemensamma tekniska sekretariatet som ansvarar för delprogram Kattegatt-Skagerrak. Delprogrammet ingår i det territoriella samarbetsprogrammet Interreg Öresund-Kattegat-Skagerrak 2007–2013. Samverkansorganet har i egenskap av värdorganisation för det gemensamma tekniska sekretariatet arbetsgivaransvar för den del av personalen som är anställd vid sekretariatskontoret. Arbetsgivaransvaret innefattar inte ansvar för genomförandet av programmet, detta åligger den förvaltande myndigheten. Tillväxtverket koordinerar sekretariatets arbete och ska verka för att den arbetsfördelning som tagits fram mellan verket och det gemensamma tekniska sekretariatet genomförs. Tyngdpunkten i sekretariatets verksamhet ligger i att informera om programmet, ta emot och bereda ansökningar samt föreslå vilka projekt som bör godkännas. Sekretariatet ska vidare följa upp beslutade projekt och förmedla kontakter mellan potentiella projektägare samt bistå med vägledning och information.

Västra Götalands läns landsting är i sin tur svenskt sekretariat för delområdet Gränslöst samarbete inom det territoriella samarbetsprogrammet Interreg Sverige-Norge 2007–2013. Sekretariatet ska bistå den förvaltande myndigheten (Länsstyrelsen i Jämtlands län) i dess arbete. Sekretariatet samarbetar med sekretariatet vid Östfold fylkeskommun och ska även vara kontaktyta gentemot dem som söker projektstöd, svara för information, partnerskapskontakter, ta emot och bereda ansökningar, ta fram förslag till beslut och föredra dessa i styrkommittén.

Landstinget i Västra Götalands län och samverkansorganet i Hallands län har respektive uppgifter utifrån deras ansvar för det regionala

tillväxtarbetet i länet. Arbetsuppgifterna som följer av att vara värdorganisation respektive svenskt sekretariat regleras i det av Europeiska kommissionen antagna programdokumentet, vars godkännande varit föremål för regeringsbeslut, och i fallet med samverkansorganet i Hallands län, i avtal med den förvaltande myndigheten.

Enligt regeringens mening bör det framgå av lag att de aktuella landstingen kan ges uppgifterna.

Samverkansorganet i Blekinge län anser att ordet program kan ges en vidare tolkning och även omfatta andra EU-program. Regeringen instämmer i denna bedömning och anser därför att det i den nya lagen bör anges att landstingen i Skåne, Hallands och Västra Götalands län samt Gotlands kommun ska få utföra vissa uppgifter inom ramen för EU:s strukturfonder.

Några remissinstanser har invänt mot att samverkansorganen, i och med föreslagen ändring i samverkansorganslagen, fråntas uppgiften att bereda ansökningar till EU:s strukturfonder. Ändringen i samverkansorganslagen är emellertid en konsekvens av att samverkansorganen i strukturfondsorganisationen för programperioden 2007–2013 inte har tilldelats några beredningsuppgifter. Frågan om strukturfondsorganisationen behandlas inte i denna proposition.

8 Transportinfrastrukturplanering

8.1 Bakgrund

Det övergripande målet för transportpolitiken är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgare och näringsliv i hela landet. De transportpolitiska målen är en utgångspunkt för samtliga av statens åtgärder inom transportområdet, exempelvis hur myndigheterna ska prioritera bland olika önskemål och behov när de genomför sina uppdrag. Målen ska även vara ett stöd för regional och kommunal planering.

Den långsiktiga transportinfrastrukturplaneringen sker genom att först planeras inriktningen, därefter åtgärderna. Under inriktningsfasen lämnar regeringen förslag i en proposition. I den fastläggs mål, ekonomiska ramar och inriktning för planeringsperioden avseende 2010–2021. Inriktningsplaneringen avslutas med att regeringen överlämnar en infrastrukturproposition till riksdagen. Regeringen överlämnade propositionen Framtidens resor och transporter- infrastruktur för hållbar tillväxt till riksdagen i september 2008 (prop. 2008/09:35). När riksdagen fattat beslut mot bakgrund av regeringens förslag i infrastrukturpropositionen följer arbetet med åtgärdsplaneringen, bl.a. upprättande och fastställande av länsplaner.

På nationell nivå är det Vägverket och Banverket som upprättar långsiktiga infrastrukturplaner. Planer för länet upprättas av länsstyrelserna i Stockholms, Västmanlands, Västernorrlands, Jämtlands och Norrbottens län, av landstingen i Skåne och Västra Götalands län och av kommunala samverkansorgan i övriga län. Vad respektive plan ska innehålla regleras i förordningen (2009:236) om en nationell plan för transportinfrastruktur,

förordningen (1997:263) om länsplaner för regional transportinfrastruktur och förordningen (2009:237) om statlig medfinansiering till vissa regionala kollektivtrafikanläggningar m.m.

I åtgärdsplanerna beskrivs de åtgärder som övervägs bl.a. med avseende på hur de bidrar till inriktningen, transportpolitiska mål, samhälls-ekonomiska bedömningar och andra konsekvensbeskrivningar. Åtgärdsplaneringen säkerställer att förslagen till prioriteringsordning är väl genomlysta och att förankrade åtgärder är avvägda och prioriterade jämfört med andra tänkbara åtgärder.

Regeringen gav i januari 2008 Vägverket, Banverket, Luftfartsstyrelsen och Sjöfartsverket samt länsstyrelserna i Stockholms, Västmanlands, Västernorrlands, Jämtlands och Norrbottens län i uppdrag att inleda förberedelsearbetet för åtgärdsplaneringen av infrastrukturåtgärder för perioden 2010–2021. Landstingen i Skåne och Västra Götalands län samt de kommunala samverkansorganen erbjöds att inleda förberedelsearbetet på motsvarande sätt som länsstyrelserna (dnr N2008/243). Åtgärdsplaneringen avslutas i och med att länsplaner upprättas och fastställs.

Regeringsuppdraget består i att ta fram analyser som ska underlätta det kommande arbetet med att ta fram detaljerade planförslag. Länen, lokala och regionala företrädare, samt statens infrastrukturverk ska samverka kring systemanalyser på regional och nationell nivå. I enlighet med regeringsuppdragets direktiv presenterar Vägverket, Banverket och länen sina planförslag till transportinfrastruktursatsningar i hela landet för regeringen. Åtgärdsplanerna för perioden 2010–2021 har fastställts av regeringen och länsstyrelserna, landstingen i Skåne och Västra Götalands län samt av de kommunala samverkansorganen vid årsskiftet 2009/10 och ska genomföras från 2010. Länsplaner för regional transportinfrastruktur beslutas regionalt av den aktör som är ansvarig för transportinfrastrukturplaneringen i respektive län.

8.2 Uppgiften att upprätta och fastställa en länsplan

Regeringens förslag: Landstingen i Skåne, Hallands och Västra Götalands län samt Gotlands kommun ska upprätta och fastställa en länsplan för regional transportinfrastruktur.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som yttrar sig särskilt i frågan tillstyrker samtliga förslaget, däribland *Vägverket*, *Banverket*, *Samverkansorganet i Dalarnas län*, *Falköpings kommun*, *Länsstyrelsen i Gotlands* och *Hallands län*. *Länsstyrelsen i Kalmar län* anser att ett förtydligande gällande planering för infrastruktur av respektive myndighets ansvarsområde är bra. Vägverket framhåller att det för transportinfrastrukturplaneringen är önskvärt med större geografiska områden än län. Banverket konstaterar att lagförslaget även fortsättningsvis ger Sverige tre olika modeller för regionalt samarbete vilket leder till olika tyngd i arbetet med infrastrukturplaneringen mellan län/region och trafikverken. Banverket anser att ett likartat system över hela landet underlättar trafikverkens arbete och leder sannolikt till en mer effektiv hantering av till-

växt- och infrastrukturinvesteringar till gagn för såväl medborgare som näringsliv. *Ulricehamns kommun* framhåller vikten av samordning mellan regional och nationell plan där länsnivån enligt kommunen bör få ett ökat inflytande även över prioriteringar inom den nationella planen. I både den regionala planen och den nationella planen bör ett organiserat samråd ske över region-/länsgränserna. *Sydsvenska Industri- och Handelskammaren* framhåller att Ansvarskommittén och yttrandena över kommitténs slutbetänkande pekar på en stark vilja i regionerna att axla ett större ansvar för bl.a. infrastrukturfrågor.

Skälen för regeringens förslag: Enligt försöksverksamhetslagen har landstingen i Skåne och Västra Götalands län ansvaret för frågor om länsplaner för regional transportinfrastruktur (2 § 2). Vidare gäller att de kommunala samverkansorganen enligt samverkansorganslagen har uppgiften att besluta om prioritering bland åtgärder avseende infrastruktur m.m. vid upprättande av länsplaner för regional infrastruktur (3 § 4). I *Vägverkets* remissvar lyfter verket fram flera positiva effekter av försöksverksamheten och att den demokratiska förankringen av det regionala utvecklingsarbetet därigenom blivit bättre. Vidare anser verket att en ökad helhetssyn på transportförsörjningen har uppnåtts i Skåne län och att det i Västra Götalands län finns en tydlig samverkan mellan alla kommuner i länet. Regeringen anser att det regionala inflytandet över uppgifterna kring infrastrukturplanering ska stärkas på länsnivå (prop. 2008/09:35 s. 210). Uppgiften att utarbeta och fastställa länsplaner ska därför bedrivas av berörda landsting och Gotlands kommun.

9 Samverkan och samråd

Regeringens förslag: Landstingen i Skåne, Hallands och Västra Götalands län ska samverka med länets kommuner, länsstyrelsen och övriga berörda statliga myndigheter. Gotlands kommun ska samverka med länsstyrelsen och övriga berörda statliga myndigheter.

De ovan nämnda landstingen och Gotlands kommun ska samråda med företrädare för berörda organisationer och näringslivet i länet.

Strategier för länets utveckling ska beaktas av länsstyrelsen och av statliga myndigheter som bedriver verksamhet i länet.

Länsstyrelsen och övriga statliga myndigheter ska inom sina verksamhetsområden lämna de aktuella landstingen och Gotlands kommun det biträde som de behöver för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering. De ska också löpande informera de landsting som avses i lagförslaget och Gotlands kommun om pågående och planerade verksamheter som har betydelse för länets utveckling.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna invänder mot förslaget. *Länsstyrelsen i Kalmar län* understryker behovet av samverkan mellan de organ som är verksamma inom länen. *Länsstyrelsen i Gotlands län* framhåller att det är viktigt att i förordningen om regionalt tillväxtarbete tydliggöra innehållet i länsstyrelsens uppdrag i förhållande

till innehållet i lagförslaget. *Länsstyrelsen i Hallands län* betonar att ett framgångsrikt regionalt tillväxtarbete förutsätter en väl fungerande samverkan mellan den statliga regionala nivån och den kommunala självstyrelsenivån. Såväl *Länsstyrelsen i Hallands län* som *Örebro län* anser att det är viktigt för länsstyrelsens roll att samordna statens insatser och svara för den statliga tillsynen i länet att landstingen och länsstyrelsen omfattar samma geografiska område. *Tillväxtverket* välkomnar förslaget om att samrådet med andra intressenter i det regionala tillväxtarbetet och inför viktigare beslut görs obligatoriskt. För att markera betydelsen av dessa krav anser verket att det är av stor vikt att en uppföljning av kravens efterlevnad genomförs. *Falköpings kommun* anser att det skapas goda förutsättningar för ett starkt och regionalt anpassat tillväxtarbete genom en strukturerad och tydlig samverkan mellan den kommunala och regionala nivån. *Helsingborgs kommun* framhåller att samverkan mellan kommunerna, landstingen och andra berörda myndigheter och organisationer är en förutsättning för att få ett bra utfall och hög legitimitet i såväl det regionala tillväxtarbetet som transportinfrastrukturplaneringen. Länsstyrelserna i *Kalmar län* och *Värmlands län* förväntar sig utifrån Ansvarskommitténs resonemang en tydligare diskussion om länsstyrelsens samordningsroll och om statliga myndigheters regionala organisation eller närvaro. Länsstyrelsen i *Värmlands län* konstaterar även att staten drar sig tillbaka när det gäller ansvaret för den regionala utvecklingen. Ordet beakta i den föreslagna lagtexten har enligt länsstyrelsen en ganska vag betydelse. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* anser att det är angeläget att åstadkomma en ordning som ökar förutsättningarna för den statliga sektorns reella medverkan i det regionala tillväxtarbetet. *Samverkansorganet i Värmlands län* anser att samverkan även ska omfatta landstingen. *Samverkansorganen i Blekinge* och *Gävleborgs län* ser positivt på att samverkansorganens uppdrag stärks genom den föreslagna ändringen, exempelvis ska statliga myndigheter beakta den strategi som samverkansorganet utarbetar för länets utveckling samt biträda samverkansorganet inom sina respektive verksamhetsområden, samt löpande informera om pågående och planerade verksamheter som har betydelse för regionens utveckling.

Skälen för regeringens förslag: Samverkan, såväl inom som mellan länen, är en förutsättning för genomförandet av regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering, eftersom arbetet är beroende av flera sektorer och aktörers medverkan. Flera remissinstanser, däribland *Falköpings* respektive *Helsingborgs kommun*, lyfter fram att en väl fungerande och strukturerad samverkan är en förutsättning för att få ett bra utfall och hög legitimitet i så väl det regionala tillväxtarbetet som transportinfrastrukturplanering. Det är viktigt att likvärdiga förutsättningar ges de aktörer som har det övergripande ansvaret för regionalt tillväxtarbete i länen. Mot denna bakgrund och med beaktandet av att skyldighet till samverkan och samråd har gällt under försöksverksamheten, bedömer regeringen att uppgiften ska ges de berörda landstingen. För *Gotlands kommun* bör motsvarande skyldighet gälla, dock med undantag för samverkansskyldighet såvitt gäller kommuner. Vad gäller berörda organisationer och näringslivet i länet bör nämnda landsting och *Gotlands kommun*, motsvarande vad som gäller enligt gällande reglering, åläggas en skyldighet att samråda med dessa. *Samverkansorganet i*

Värmlands län har framfört att samverkan i samverkansorganlagen även bör omfatta landsting. Regeringen instämmer i denna bedömning. Landstingen är viktiga aktörer för det regionala tillväxtarbetet i län där samverkansorganen har ansvaret för det regionala tillväxtarbetet och ändringen ligger i linje med regeringens syfte att skapa en enhetlighet mellan lagarna när det inte i sak föreligger anledning till olika regleringar.

Den regionala tillväxtpolitiken innebär att åtgärder inom i princip samtliga av regeringens budgetära utgiftsområden är av avgörande betydelse för den regionala utvecklingen och tillväxten. Regionalt tillväxtarbete är därför, oavsett vem som ansvarar för det, beroende av de statliga myndigheternas biträde och hänsynstagande till regionala strategier. Strategier för länets utveckling är som nämnts tidigare centrala i regionalt tillväxtarbete och ska ligga till grund för en dialog mellan den nationella och den regionala nivån om centrala frågor för regional utveckling i länet. Därför är det regeringens mening att de statliga myndigheterna som bedriver verksamhet i länet och länsstyrelsen ska beakta dessa strategier. Motsvarande reglering finns i försöksverksamhetslagen.

Regeringen anser mot bakgrund av detta att länsstyrelsen och övriga statliga myndigheter inom sina verksamhetsområden ska lämna det biträde som behövs för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplaneringen. Till detta kommer behovet av att löpande informera Skåne, Hallands och Västra Götalands läns landsting samt Gotlands kommun om verksamheter som har betydelse för länets utveckling. Även denna informationsskyldighet ska framgå av lagen.

Länsstyrelserna i Värmlands län och Västernorrlands län anser att de statliga myndigheternas beaktande av länets strategi för utveckling är ett otydligt begrepp som efterföljs bristfälligt. Regeringen vill i sammanhanget betona vikten av att statliga myndigheter stödjer landstingen, Gotlands kommun samt samverkansorganen i deras regionala tillväxtarbete och att myndigheterna tar hänsyn till de strategier som tas fram på länsnivå. Länsstyrelsen kan i detta fall vara såväl de statliga myndigheterna, som landstingen, Gotlands kommun och samverkansorganen behjälplig utifrån sin statliga samordningsroll. Det kan vidare nämnas att regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att genomföra en översyn av den statliga regionala förvaltningen m.m. Utredningen om översyn av statlig regional förvaltning m.m. (Fi 2009:7) ska bl.a. ge förslag på hur den statliga regionala förvaltningens utformning kan göras tydligare, mer samordnad och ändamålsenlig. Förslaget ska innebära förbättrade förutsättningar för dels statlig samordning, dels samordningen mellan staten och den kommunala nivån (dir. 2009:62). Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 15 december 2012.

Regeringens förslag: Vissa ändringar ska göras i lagen om samverkansorgan i länen, bl.a. införs en definition av regionalt tillväxtarbete. I lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap utgår benämningen regionalt självstyrelseorgan och ersätts med berört landsting som avses i den nya lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.

Normgivningsbemyndigandet i lagen om samverkansorgan i länen ska upphöra att gälla.

Regeringens bedömning: Som en följd av den föreslagna nya lagen behöver ett flertal förordningar ändras.

Det finns inget behov av bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter med anledning av den nya regleringen.

Promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian förslås att regeringen ges bemyndigande att meddela föreskrifter om upprättandet av länsplaner för regional transportinfrastruktur, om uppgifter inom ramen för EU:s strukturfonder och program, om användningen av statliga medel för regionalt tillväxtarbete och om regionalt tillväxtarbete i övrigt, i såväl i den nya lagen som i samverkansorganslagen. Uppgiften att fastställa en strategi för länets utveckling ingick inte i promemorians förslag. Promemorian innehåller heller inte förslag om att samverkansorganen ska samverka med landstinget i länet.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans invänder mot förslaget. *Samverkansorganet i Uppsala län* konstaterar att de uppgifter som åläggs samverkansorganen i stort är identiska med de som ankommer landstingen i Västra Götalands, Skåne och Hallands läns samt Gotlands kommun, med skillnad att samverkansorganen inte styrs av direktvalda regionfullmäktige och styrelse. *Landstinget i Skåne län* anser att det är olyckligt att benämningen regionalt självstyrelseorgan ersätts med begreppet landsting som avses i lagförslaget. Begreppet landsting sammankopplas huvudsakligen med hälso- och sjukvården vilket medför att det utvidgade uppdraget som regionerna har, lätt går förlorat.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Det finns flera skillnader i hur vissa uppgifter anges i försöksverksamhetslagen och i samverkansorganslagen. I den förstnämnda lagen anges t.ex. att ett regionalt självstyrelseorgan ska överta ansvaret för det sektorsövergripande arbetet med att utarbeta en strategi för länets långsiktiga utveckling. I samverkansorganslagen anges att ett samverkansorgan har till uppgift att utarbeta program för länets utveckling som kommuner och landsting avser att genomföra i samarbete med andra parter. Varken av förarbetena till de båda lagarna eller i övrigt framkommer att någon saklig skillnad är avsedd. Samverkansorganslagen bör därför ändras i enlighet med föreslagna lag i syfte att skapa en enhetlig terminologi i de båda lagarna. I linje med detta ska även uppgiften i samverkansorganslagen att utarbeta en strategi för länets utveckling kompletteras med att strategin också ska fastställas.

Benämningen regionalt självstyrelseorgan har använts såvitt gäller de landsting som ingick i försöksverksamheten med ändrad regional an-

svarsfördelning. I och med att lagen om försöksverksamhet upphör den 31 december 2010 utgår denna benämning. Ändringar behöver således göras i lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap.

Enligt nuvarande reglering i försöksverksamhetslagen får regeringen meddela de närmare föreskrifter som behövs för genomförandet av försöksverksamheten (9 §). I förarbetena till lagen angavs att de förändringar som behövde göras för att genomföra försöksverksamheten i huvudsak omfattades av regeringens normgivningskompetens. För det fall det skulle finnas ett behov av att meddela föreskrifter om själva genomförandet av försöksverksamheten gavs regeringen ändå ett bemyndigande att kunna meddela föreskrifter även i de fall de innehåller befogenheter och åligganden för de i försöksverksamheten ingående kommunerna, landstingen eller för de regionala självstyrelseorganen (prop. 1996/97:36 s. 70). Något sådant behov har inte framkommit, vare sig i frågan om försöksverksamhetslagen eller samverkansorganslagen. Det finns därför inget behov av bemyndigande i den nya lagen och bemyndigandet i samverkansorganslagen (10 §) bör upphävas.

11 Konsekvenser

Regeringens bedömning: Lagförslagen medför inte några större konsekvenser, vare sig ekonomiskt, socialt, eller miljömässigt eller utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Eventuella kostnader för det allmänna rymms inom befintliga ekonomiska ramar.

Konsekvenser avseende anslags- och uppgiftsfördelningen inom länen uppstår enbart för Hallands län.

Promemorians bedömning: Överensstämmer huvudsakligen med regeringens bedömning. Några konsekvenser avseende anslagsfördelningen inom länen bedömdes dock inte uppstå.

Remissinstanserna yttrar sig inte särskilt i denna del.

Skälen för regeringens bedömning: Ekonomiskt innebär lagförslaget att de medel som Skåne läns landsting och Västra Götalands läns landsting har tilldelats inom ramen för försöksverksamheten och Gotlands kommun som samverkansorgan för att utföra det regionala tillväxtarbetet och transportinfrastrukturplanering även fortsättningsvis ska tilldelas dessa. Förslagen bedöms därmed rymmas inom befintliga ekonomiska ramar. Vidare bedöms förslaget inte medföra ett behov av att ändra medelsfördelningen av anslagen 5:1 Länsstyrelserna m.m. och 1:1 Regionala tillväxtåtgärder mellan länsstyrelserna och landstingen i Skåne och Västra Götalands län samt Gotlands kommun. I Hallands län innebär lagförslaget att det är Hallands läns landsting som i stället för samverkansorganet ska motta medlen. Eftersom landstinget tar över uppgifterna avseende regionala företagsstöd och kommersiell service från länsstyrelserna behöver även en fördelning mellan länsstyrelsen och landstinget i Hallands län ske avseende dessa uppgifter. Fördelningen av anslagen sker inom ramen för regeringens beslut om respektive anslag. Förslagen

bedöms inte heller medföra några ändrade konkurrensförhållanden för företagen. Prop. 2009/10:156

Förslagen bedöms inte ge några konsekvenser utifrån ett socialt, miljömässigt eller jämställdhetsperspektiv. Bedömningen görs med hänsyn till att verksamheten redan i dag bedrivs av de berörda aktörerna, bortsett från i Hallands län där landstinget tar över uppgifterna från samverkansorganet. Några konsekvenser för de anställda i berörda organisationer bedömer regeringen inte bör uppstå, fränsett följer av fördelningen mellan landstinget i Hallands län och länsstyrelsen kring uppgifterna kopplade till de regionala företagsstöden och kommersiell service.

12 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Den föreslagna lagen och lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2011.

Regeringens bedömning: Det saknas behov av övergångsbestämmelser.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna yttrar sig inte särskilt i denna del.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Försöksverksamhetslagen upphör att gälla den 31 december 2010. Lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län bör därför träda i kraft den 1 januari 2011. Övriga lagförslag föreslås träda i kraft vid samma tidpunkt. Mot bakgrund av att verksamheterna som omfattas av lagförslaget redan bedrivs av berörda landsting eller samverkansorgan i Hallands och Gotlands län och med beaktande av den föreslagna lagens ikraftträdande görs bedömningen att några övergångsbestämmelser inte behövs.

13 Författningskommentar

13.1 Förslaget till lag om regionalt utvecklingsansvar i vissa län

1 §

Paragrafen har behandlats i avsnitt 5.

I paragrafen anges lagens övergripande innehåll och vilka län som omfattas av bestämmelserna i lagen.

2 §

Paragrafen har behandlats i avsnitt 7.2.

I paragrafen definieras begreppet regionalt tillväxtarbete.

3 §

Paragrafen har behandlats i avsnitt 5.

Av paragrafen framgår att lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län gäller för Skåne läns landsting, Hallands läns landsting och Västra Götalands läns landsting samt Gotlands kommun.

4 §

Paragrafen har behandlats i avsnitt 6.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 4 § lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning. Förarbetena till nuvarande bestämmelse återfinns i propositionen Den regionala samhällsorganisationen (prop. 1996/97:36).

I *första stycket* anges att Skåne läns landsting, Västra Götalands läns landsting och Hallands läns landsting ska ges en rätt att kalla fullmäktigeförsamlingen för regionfullmäktige och styrelsen för regionstyrelse. Däremot ges inte Gotlands kommun samma möjlighet, eftersom det skulle kunna skapa oklarhet om beteckningen regionfullmäktige används både för landstingsfullmäktige och för kommunfullmäktige.

I *andra stycket* klargörs att om landstinget väljer att byta beteckning på sin fullmäktigeförsamling och styrelse innebär detta inte några ändringar i de befogenheter eller skyldigheter landstingen har enligt lag eller annan författning. När det i en författning talas om landstingsfullmäktige ska det för de aktuella landstingen avse regionfullmäktige. Bestämmelsen innebär inte någon skyldighet för myndigheter eller enskilda att använda den nya beteckningen. Beteckningen regionfullmäktige ska inte få användas vid de allmänna valen, vid vilka bestämmelserna i vallagen (2005:837) ska gälla i alla landsting. Det innebär att beteckningen landstingsfullmäktige ska anges på valsedlar i samband med val.

5 §

Paragrafen har behandlats i avsnitten 7.3–7.5.

I paragrafen anges landstingets uppgifter inom ramen för regionalt tillväxtarbete. Paragrafens *första punkt* ger landstinget i uppgift att utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling och att samordna genomförandet av strategin. Landstinget har därmed ett övergripande ansvar för strategin. Landstinget genomför själv de delar som berör landstingets verksamhet. Uppgiften motsvarar den uppgift som de regionala självstyrelseorganen har enligt 5 § lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning och som samverkansorganen har enligt 3 § 1 och 2 lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen. Statliga myndigheter, kommuner, näringsliv och andra aktörer, har var och en för sig eller gemensamt, ett medansvar för genomförandet av strategin. Strategins innehåll m.m. regleras inte i lagen. Ytterligare bestämmelser om länsstyrelsernas, de kommunala samverkansorganens och de regionala självstyrelseorganens ansvar för regionalt tillväxtarbete finns i förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete.

Enligt paragrafens *andra punkt* har landstinget i uppgift att besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete. Uppgiften motsvarar den uppgift som de regionala självstyrelseorganen har enligt 2 § 4 lagen om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning. Uppgiften avser att hantera statliga medel och inte att landstingen respektive Gotlands kommun själva bedriver en egen stöd-givning gentemot enskilda företag.

De statliga medlen som avses är den centrala och regionala projektverksamheten samt de regionala företagsstöden som ingår i anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, utgiftsområde 19 Regional tillväxt samt stöd enligt förordningen (2008:81) om stöd till samtidig anläggning av kanalisation vid utbyggnad eller ombyggnad av annan infrastruktur. Enligt 2 kap. 8 § andra stycket kommunallagen (1991:900) får individuellt stöd till enskilda näringsidkare lämnas bara om det finns synnerliga skäl för det. Andra punkten innebär ett undantag från denna bestämmelse.

Paragrafens *tredje punkt* ger landstinget i uppgift att följa upp, låta utvärdera och årligen till regeringen redovisa resultaten av det regionala tillväxtarbetet. Uppgifterna motsvarar de uppgifter samverkansorganen har enligt 3 § 5 lagen om samverkansorgan i länen. Vidare återfinns en i det närmaste likalydande reglering i förordningen om regionalt tillväxtarbete. Den årliga redovisning som föreslås lämnas till regeringen är tänkt att bl.a. innehålla en uppföljning av vidtagna åtgärder och bedömda resultat av det regionala tillväxtarbetet i länet.

6 §

Paragrafen har behandlats i avsnitt 7.6.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att landstingen får utföra vissa uppgifter inom ramen för EU:s strukturfondsprogram. För närvarande har samverkansorganet i Hallands län i uppgift att vara värddorganisation för ett sekretariat med ansvar för delprogrammet Kattegatt-Skagerrak inom ÖKS-programmet. Det finns ett avtal mellan samverkansorganet och Tillväxtverket. Hallands läns landsting föreslås överta denna uppgift.

Vidare är Landstinget i Västra Götalands län svenskt sekretariat för delområdet Gränslöst samarbete inom Sverige-Norge programmet. Arbetsuppgifterna som följer med att vara värddorganisation för ett sekretariat respektive att vara svenskt sekretariat regleras i det av Europeiska kommissionen antagna programdokumentet, vars godkännande varit föremål för regeringsbeslut, och i fallet med samverkansorganet i Hallands län, i avtal med den förvaltande myndigheten.

7 §

Paragrafen har behandlats i avsnitt 8.2.

I paragrafen regleras de berörda landstingens och Gotlands kommuns uppgift att upprätta och fastställa länsplaner för regional transportinfrastruktur på samma sätt som de regionala självstyrelseorganen och de kommunala samverkansorganen gör i dag. Uppgiften motsvarar således den uppgift som de regionala självstyrelseorganen har enligt 2 § 2 lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning och som samverkansorganen har enligt 3 § 4 lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen. Den närmare innebörden av uppgiften regleras i dag bl.a. i förordningen (1997:263) om länsplaner för regional transportinfrastruktur.

8 §

Paragrafen har behandlats i avsnitt 9.

Den motsvarar i huvudsak 6 § lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning. Förarbetena till nuvarande bestämmelse återfinns i prop. 1996/97:36.

I paragrafen regleras den samverkan som ska ske mellan de kommunala och de statliga myndigheterna i länet. Syftet är att åstadkomma en samsyn på länets utveckling och på så sätt underlätta det regionala tillväxtarbetet. Formerna för samverkan regleras inte, utan får anpassas efter vad som i varje särskilt fall är ändamålsenligt.

9 §

Paragrafen har behandlats i avsnitt 9.

Paragrafen motsvarar delvis 7 § lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning. Med tanke på det regionala tillväxtarbetets inriktning på tillväxt och utveckling är det önskvärt att företrädare för näringslivet och berörda organisationer deltar i arbetet, liksom att samråd sker inför viktigare beslut. Till skillnad från den nuvarande bestämmelsen innehåller paragrafen ett krav på samråd med andra intressenter i länet. Samrådet görs således obligatoriskt. Formerna för samråd får avgöras av landstinget respektive av Gotlands kommun.

10 §

Paragrafen har behandlats i avsnitt 9.

Paragrafen motsvarar 8 § lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning. Förarbetena till den bestämmelsen återfinns i prop. 1996/97:36.

Enligt paragrafens *första stycke* ska den strategi för länets utveckling som landstinget och Gotlands kommun har fastställt beaktas av de statliga myndigheter som bedriver verksamhet i länet. Statliga myndigheter ska väga in vad som anges i strategin i myndigheternas egna beslut och planer. Begreppet beakta betyder inte att de berörda statliga myndigheterna binds i beslutsfattandet. Om det finns särskilda skäl som talar mot det behöver inriktningen i strategin inte följas. Sådana särskilda skäl kan t.ex. finnas om strategin strider mot nationella mål eller regelverk. Alla statliga myndigheter med verksamhet som berör länet omfattas av bestämmelsen, inte bara de i länet lokaliserade myndigheterna.

Statliga myndigheter är enligt paragrafens *andra stycke* skyldiga att biträda landstinget och Gotlands kommun. Vilket biträde som ska ges eller i vilken form får anpassas till de regionala förutsättningarna och till myndighetens förutsättningar. Det kan handla om att tillhandahålla uppgifter, lämna underlag i form av analyser och sammanställningar, delta i beredningsprocesser och liknande. Någon rätt till mer omfattande biträde med större utredningar, sekretariat m.m. avses inte.

Enligt den sista meningen i andra stycket ska statliga myndigheter löpande informera landstinget och Gotlands kommun om pågående och planerade verksamheter som har betydelse för länets utveckling. Informationen ska lämnas utan att landstinget eller Gotlands kommun särskilt behöver begära det.

13.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen

Prop. 2009/10:156

2 §

Paragrafen ändras med anledning av att Gotlands kommun enligt förslaget inte längre ska kunna utgöra ett samverkansorgan. Gotlands kommun omfattas i stället av lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.

3 §

Paragrafen har behandlats i avsnitt 7.2–7.6 och 8.2.

Ett flertal ändringar görs som innebär att bestämmelserna i lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen ges samma språkliga utformning som i den föreslagna lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.

Den *femte punkten* i paragrafen utgår. Samverkansorganen har inte längre till uppgift att ta emot och bereda ansökningar om bidrag från EU:s strukturfonder avseende mål 1 och 2.

3 a §

Paragrafen har behandlats i avsnitt 7.2.

I den nya 3 a § definieras begreppet regionalt tillväxtarbete. Definitionen överensstämmer med den som anges i 2 § lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.

5–7 §§

Paragraferna har behandlats i avsnitt 9.

Ett flertal ändringar görs som innebär att bestämmelserna i lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen ges samma språkliga utformning som i den föreslagna lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län. Till skillnad från den nuvarande 6 § innehåller den föreslagna 6 § ett krav på samråd med andra intressenter i länet. Samrådet blir således obligatoriskt.

13.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap

1 §

Paragrafen har ändrats med anledning av Lissabonfördragets ikraftträdande.

2 §

I paragrafen görs en följdändring med anledning av att begreppet regionalt självstyrelseorgan utmönstras. I stället för regionalt självstyrelseorgan anges de landsting som avses i lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län. Vidare ersätts begreppet utvecklingsarbete med tillväxtarbete som en följd av regleringen i den nya lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.

Sammanfattning av departementspromemorian Ansvaret i vissa län för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering (Ds 2009:51)

Prop. 2009/10:156
Bilaga 1

I Skåne och Västra Götalands län pågår sedan slutet av 1990-talet en försöksverksamhet enligt lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning. I promemorian föreslås att försöksverksamheten ska göras permanent för landstingen i dessa län. Ansvarsfördelningen mellan staten och landstingen föreslås följa den som för närvarande gäller i försöksverksamheten. Verksamheten ska regleras genom en ny lag som även ska omfatta Hallands och Gotlands län. Lagen föreslås innehålla uppgifter för regionalt tillväxtarbete och arbetet med länsplaner för regional transportinfrastruktur.

Promemorians lagförslag innebär att de verksamheter som har bedrivits inom ramen för försöksverksamheten ska regleras i en ny lag. I syfte att skapa en enhetlig terminologi föreslås även vissa redaktionella ändringar i lagen (2002:34) om samverkansorgan.

De uppgifter som föreslås omfattas av den nya lagen ingår i regionala tillväxtpolitikens och transportinfrastrukturplaneringens verksamheter. Avseende den först nämnda föreslår promemorian att det ska införas en definition av regionalt tillväxtarbete i den nya lagen och i lagen om samverkansorgan. Med regionalt tillväxtarbete ska avses insatser för att skapa hållbar regional tillväxt och utveckling.

En viktig del i det regionala tillväxtarbetet är att ta fram en strategi för länets utveckling. Promemorian föreslår att denna uppgift ska göras permanent för berörda landsting. Andra uppgifter som föreslås göras permanenta är att besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete, uppföljning och utvärdering. I promemorian föreslås även att berörda landsting får utföra vissa uppgifter inom ramen för EG:s strukturfonder och program.

Avseende uppgifter med anknytning till transportinfrastrukturplanering föreslås att det i den nya lagen, i enlighet med rådande ordning för försöksverksamheten, att landstingen i Skåne, Västra Götalands och Hallands län samt Gotlands kommun ska upprätta och fastställa en länsplan för regional transportinfrastruktur.

Kraven på samverkan och samråd har i olika lydelse framgått av såväl försöksverksamhetslagen som lagen om samverkansorgan i länen. Promemorian föreslår därför, med hänvisning till att det är av stor betydelse att likvärdiga förutsättningar ges de aktörer som har det övergripande ansvaret för regionalt tillväxtarbete i länen, att de landsting som avses i lagförslaget ska vara skyldiga att samverka med berörda kommuner, länsstyrelser och övriga berörda statliga myndigheter. För Gotlands kommun bör motsvarande skyldighet gälla, dock med undantag för samverkansskyldighet såvitt gäller kommuner. Vad gäller berörda organisationer och näringslivet i länet bör nämnda landsting, motsvarande vad som gäller enligt gällande reglering, åläggas en skyldighet att samråda med dessa.

Vidare anges att strategier för länets utveckling ska beaktas av länsstyrelsen och av övriga statliga myndigheter som bedriver verksamhet i

länet. Länsstyrelsen och övriga statliga myndigheter ska inom sina verksamhetsområden lämna de landsting som avses i den nya lagen om ansvaret i vissa län för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering det biträde som de behöver för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering. De ska också löpande informera de landsting som avses i lagförslaget om pågående och planerade verksamheter som har betydelse för länets utveckling.

Enligt nuvarande bestämmelser i försöksverksamhetslagen får regeringen meddela de närmare föreskrifter som behövs för genomförandet av försöksverksamheten. I likhet med nuvarande reglering föreslår promemorian att regeringen bemyndigas att komplettera lagen med föreskrifter. I syfte att öka tydligheten bör i lagen anges att regeringen får meddela föreskrifter om upprättande av länsplaner för regional transportinfrastruktur, användningen av statliga medel för regionalt tillväxtarbete och om regionalt tillväxtarbete i övrigt.

Avseende beteckningar föreslår promemorian att Skåne läns landsting, Hallands läns landsting och Västra Götalands läns landsting får använda beteckningarna regionfullmäktige och regionstyrelse, med undantag för i samband med val.

De följdändringar som redovisas i promemorian avser redaktionella ändringar i lagen om samverkansorgan i länen. Vidare föreslås att benämningen regionalt självstyrelseorgan ersätts med de landsting som avses i lagen om ansvaret i vissa län för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering. Som en följd av den föreslagna nya lagen görs bedömningen att ett flertal förordningar bör ändras.

Promemorians lagförslag bedöms inte ge några konsekvenser utifrån vare sig ett ekonomiskt, socialt, miljömässigt eller jämställdhetsperspektiv. Konsekvenser avseende anslagsfördelningen inom länen bedöms endast uppstå i Hallands län som följd av att landstinget tar över en för dem ny uppgift angående kommersiell service från länsstyrelserna.

Det föreslås att lagen om ansvaret i vissa län för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering samt övriga lagförslag ska träda i kraft den 1 januari 2011.

Lagförslag i departementspromemorian Ansvaret i vissa län för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering (Ds 2009:51)

Prop. 2009/10:156
Bilaga 2

Förslag till lag om ansvaret i vissa län för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde och definitioner

1 § I denna lag finns bestämmelser om regionalt tillväxtarbete och om länsplaner för regional transportinfrastruktur i Gotlands, Skåne, Hallands och Västra Götalands län.

2 § Med regionalt tillväxtarbete avses i denna lag insatser för att skapa hållbar regional tillväxt och utveckling.

3 § Denna lag gäller för Skåne läns landsting, Hallands läns landsting och Västra Götalands läns landsting. Vad som gäller för ett landsting enligt denna lag ska, med undantag för bestämmelserna i 4 § och 8 § 1, också gälla för Gotlands kommun.

4 § De landsting som avses i denna lag får besluta att landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen i stället ska betecknas regionfullmäktige och regionstyrelsen.

Vad som sägs i annan lag eller författning om landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen gäller i sådant fall för regionfullmäktige och regionstyrelsen. Vid genomförande av val enligt vallagen (2005:837) ska dock beteckningen landstingsfullmäktige användas.

Regionalt tillväxtarbete

5 § De landsting som avses i denna lag ska

1. utarbeta en strategi för länets utveckling och samordna insatser för genomförandet av strategin,
2. besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete,
3. löpande följa utvecklingen i länet i förhållande till regionala och nationella mål, och
4. följa upp, låta utvärdera och årligen till regeringen redovisa resultaten av det regionala tillväxtarbetet.

6 § De landsting som avses i denna lag får utföra uppgifter inom ramen för EG:s strukturfonder och program.

7 § De landsting som avses i denna lag ska upprätta och fastställa länsplaner för regional transportinfrastruktur.

Samverkan och samråd

8 § De landsting som avses i denna lag ska samverka med

1. länets kommuner,
2. länsstyrelsen, och
3. övriga berörda statliga myndigheter.

9 § De landsting som avses i denna lag ska samråda med företrädare för berörda organisationer och näringslivet i länet.

Statliga myndigheter

10 § Statliga myndigheter som bedriver verksamhet i länet ska beakta den strategi som utarbetats för länets utveckling.

Länsstyrelsen och övriga statliga myndigheter ska inom sina verksamhetsområden lämna de landsting som avses i denna lag det biträde som de behöver för regionalt tillväxtarbete och regional transportinfrastrukturplanering. De ska också löpande informera de landsting som avses i denna lag om pågående och planerade verksamheter som har betydelse för länets utveckling.

Bemyndigande

11 § Regeringen får meddela föreskrifter om

1. upprättandet av länsplaner för regional transportinfrastruktur,
2. uppgifter inom ramen för EG:s strukturfonder och program,
3. användningen av statliga medel för regionalt tillväxtarbete, och
4. om regionalt tillväxtarbete i övrigt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen

dels att 8 § ska upphöra att gälla,

dels att 2, 3, 5, 6, 7 och 10 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 3 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Följande kommunala organ kan utgöra samverkansorgan:

1. ett kommunalförbund som har samtliga kommuner i länet som medlemmar och där även landsstingen kan ingå som medlem, samt
2. *Gotlands kommun i Gotlands län.*

Ett kommunalförbund som har samtliga kommuner i länet som medlemmar och där även landsstingen kan ingå som medlem *kan utgöra ett samverkansorgan.*

3 §

Ett samverkansorgan har till uppgift att:

1. utarbeta *program* för länets utveckling som kommuner och landsting avser att genomföra i samarbete med andra parter,

2. samordna *utvecklingsinsatser i länet* för genomförande av *programmet*

3. besluta om användningen av vissa statliga medel för *regional utveckling enligt vad som närmare föreskrivs av regeringen,*

4. besluta om prioritering bland åtgärder avseende infrastruktur m.m. vid upprättande av länsplaner för regional infrastruktur,

5. *ta emot och bereda ansökningar om bidrag från EG:s strukturfonder avseende mål 1 och mål 2,*

6. *följa upp åtgärder och effekter av utvecklingsarbetet i länet,*

7. *lämna en årlig redovisning avseende åtgärder och effekter till regeringen.*

Ett samverkansorgan har till uppgift att:

1. utarbeta *en strategi* för länets utveckling som kommuner och landsting avser att genomföra i samarbete med andra parter,

2. samordna *insatser* för genomförandet av *strategin,*

3. besluta om användningen av vissa statliga medel för *regionalt tillväxtarbete,*

4. *upprätta och fastställa länsplaner för regional transportinfrastruktur,*

5. *följa upp, låta utvärdera och årligen till regeringen redovisa resultaten av det regionala tillväxtarbetet.*

3 a §

Med regionalt tillväxtarbete avses i denna lag insatser för att skapa hållbar regional tillväxt och utveckling.

5 §

Samverkansorganet skall vid utarbetande av utvecklingsprogram enligt 3 § 1 och upprättande av länsplaner för regional infrastruktur enligt 3 § 4 samråda med de statliga myndigheter som berörs.

Samverkansorganet ska samverka med
1. länets kommuner,
2. länsstyrelsen, och
3. övriga berörda statliga myndigheter.

6 §

Samverkansorganet i länet skall samverka med länets kommuner och landstinget.

Samverkansorganet ska samråda med företrädare för berörda organisationer och näringslivet i länet.

7 §

Samverkansorganet i länet bör samråda och samverka med företrädare för berörda organisationer och näringslivet i länet.

Statliga myndigheter som bedriver verksamhet i länet ska beakta den strategi som utarbetats för länets utveckling.

Länsstyrelsen och övriga statliga myndigheter ska inom sina verksamhetsområden lämna samverkansorganet det biträde som det behöver för det regionala tillväxtarbetet och regional transportinfrastrukturplanering. De ska också löpande informera samverkansorganet om pågående och planerade verksamheter som har betydelse för länets utveckling.

8 §

Ett av samverkansorganet fastställt program för länets utveckling skall, om det inte finns särskilda skäl, beaktas av alla statliga myndigheter som bedriver verksamhet i länet.

Statliga myndigheter skall inom sina verksamhetsområden lämna samverkansorganet det biträde som det behöver för det regionala utvecklingsarbetet. De skall också löpande informera samverkansorganet om pågående och planerade

10 §

Regeringen får meddela *de närmare* föreskrifter *som behövs* för upprättande av länsplaner för regional *infrastruktur samt för samverkansorganets uppföljning av verksamheten och återrapportering till regeringen.*

Regeringen får meddela föreskrifter *om*

1. upprättandet av länsplaner för regional transportinfrastruktur,
2. användningen av statliga medel för regionalt tillväxtarbete, och
3. om regionalt tillväxtarbete i övrigt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (2007:459) om strukturfondspartnerskap ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Om ansökan om stöd avser ett projekt inom ett regionalt struktur-
fundsprogram för regional konkur-
renskraft och sysselsättning, *skall*
strukturfondspartnerskapet
samråda med berört samverkans-
organ, *regionalt självstyrelseorgan*
eller länsstyrelse i fråga om
projektets överensstämmelse med
det regionala utvecklingsarbetet i
berörda län.

2 §

Om ansökan om stöd avser ett
projekt inom ett regionalt struktur-
fundsprogram för regional konkur-
renskraft och sysselsättning, *ska*
strukturfondspartnerskapet sam-
råda med berört samverkansorgan,
de landsting som avses i lagen om
ansvaret i vissa län för regionalt
tillväxtarbete och regional trans-
portinfrastrukturplanering eller
länsstyrelse i fråga om projektets
överensstämmelse med det regio-
nala tillväxtarbetet i berörda län.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

Förteckning över remissinstanserna avseende departementspromemorian Ansvaret i vissa län för regionalt tillväxtarbete och transportinfrastrukturplanering (Ds 2009:51)

Prop. 2009/10:156
Bilaga 3

Följande remissinstanser har kommit in med yttrande över promemorian: Kammarrätten i Göteborg, Kammarkollegiet, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Örebro län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Banverket, Vägverket, Tillväxtverket, Statens Kulturråd, Bromölla kommun, Dals-Eds kommun, Falköpings kommun, Gotlands kommun, Göteborgs kommun, Helsingborgs kommun, Kristianstads kommun, Malmö kommun, Mariestads kommun, Stenungsunds kommun, Ulricehamns kommun, Vänersborgs kommun, Ängelholms kommun, Dalarnas läns landsting, Gävleborgs läns landsting, Skåne läns landsting, Västra Götalands län landsting, Västerbottens läns landsting, Östergötlands läns landsting, Samverkansorganet i Blekinge län, Samverkansorganet i Kalmar län, Samverkansorganet i Dalarnas län, Samverkansorganet i Gävleborgs län, Samverkansorganet i Jönköpings län, Samverkansorganet i Kronobergs län, Samverkansorganet i Hallands län, Samverkansorganet i Uppsala län, Samverkansorganet i Värmlands län, Samverkansorganet i Västerbottens län och Samverkansorganet i Östergötlands län.

Därutöver har svar kommit in från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Företagarna, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Sveriges Akademikers Centralorganisation, SACO och Sydsvenska Industri- och Handelskammaren.

Regelrådet, Halmstads kommun, Kungsbacka kommun, Staffanstorps kommun, Tomelilla kommun, Varbergs kommun, Hallands läns landsting, Jönköpings läns landsting, Norrbottens läns landsting, Västmanlands läns landsting, Samverkansorganet i Södermanlands län, Samverkansorganet i Örebro län, Småkom, Svenskt Näringsliv och Statstjänstemannaförbundet, ST har inbjudits att lämna synpunkter men avstått från att yttra sig.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 11 mars 2010

Närvarande: statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Olofsson, Odell, Bildt, Ask, Husmark Pehrsson, Larsson, Erlandsson, Carlgren, Hägglund, Björklund, Carlsson, Littorin, Borg, Sabuni, Billström, Björling

Föredragande: Mats Odell

Regeringen beslutar proposition 2009/10:156 Regionalt utvecklingsansvar i vissa län